

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA SOCIOLOGIE, ANDRAGOGIKY A KULTURNÍ
ANTROPOLOGIE

Sexuální obtěžování žen migrantek: Dopady, strategie vyrovnání a sociální adaptace

Bakalářská diplomová práce

Obor studia: Migrační studia

Autor: Patricie Čopfová

Vedoucí práce: Mgr. Kristýna Čanigová

Olomouc 2026

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci na téma „*Sexuální obtěžování žen migrantek: Dopady, strategie vyrovnání a sociální adaptace*“ vypracovala samostatně a uvedl(a) v ní veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

V Olomouci dne 28. 11. 2025

Podpis:

Poděkování

Mé poděkování patří Mgr. Kristýně Čanigové za odborné vedení mé bakalářské práce. Poděkování za ochotu, vstřícnost, podporu, kterou v průběhu mého psaní věnovala. Zároveň poděkování patří také všem participantkám, bez kterých by práce nebyla uskutečnitelná.

Anotace

Jméno a příjmení:	<i>Patricie Čopfová</i>
Katedra:	Katedra sociologie, andragogiky a kulturní antropologie
Studijní program:	<i>Migrační studia (maior), Kulturní antropologie (minor)</i>
Vedoucí práce:	<i>Mgr. Kristýna Čanigová</i>
Rok obhajoby:	2026

Název práce:	Sexuální obtěžování žen migrantek: Dopady, strategie vyrovnání a sociální adaptace
Anotace práce:	Práce se zaměřuje na zkušenosti žen migrantek se sexuálním obtěžováním ve veřejném prostoru. Pomocí kvalitativního výzkumu zkoumá dopady těchto zkušeností, strategie vyrovnání a vliv na sociální adaptaci. Výsledky ukazují, jak gender, původ a stereotypy formují prožívání i každodenní život migrantek.
Klíčová slova:	sexuální obtěžování, migrantky, copingové strategie, stereotypy, genderově podmíněné násilí
Title of Thesis:	Sexual Harassment on Migrant Women: Impacts, Coping Strategies, and Social Adaptation
Annotation:	This thesis focuses on the experiences of migrant women with sexual harassment in public space. Using qualitative research, it explores the impact of these experiences, coping strategies, and their influence on social adaptation. The findings show how gender, origin, and stereotypes shape the daily lives and perceptions of migrant women.
Keywords:	sexual harassment, migrant women, coping strategies, stereotypes, gender-based violence
Názvy příloh vázaných v práci:	

Počet literatury a zdrojů:	67
Rozsah práce:	61 s. (112 392 znaků s mezerami)

Obsah	
Anotace.....	4
Úvod.....	8
1 Sexuální obtěžování.....	10
1.1 Historie sexuálního obtěžování.....	10
1.2 Definice.....	11
1.3 Formy sexuálního obtěžování.....	14
2 Zranitelnost migrantů.....	16
2.1 Zranitelnost migrantů v kontextu sexuálního násilí.....	17
2.2 Různorodost a faktory zvyšující riziko sexuálního násilí.....	18
3 Genderově podmíněné násilí.....	19
4 Strategie vyrovnání a zvládnání situace u žen migrantek čelících sexuálnímu obtěžování.....	20
4.1 Individuální strategie vyrovnání.....	21
4.2 Sociální strategie zvládnání.....	22
4.3 Institucionální strategie zvládnání.....	22
5 Sociální adaptace žen migrantek po zkušenosti se sexuálním obtěžováním.....	24
5.1 Dopad sexuálního obtěžování na proces integrace a začlenění do společnosti.....	24
5.2 Překážky a výzvy v adaptaci.....	25
5.2.1 Jazyková bariéra.....	25
5.2.2 Přístup ke službám.....	26
5.3 Podpora sebevědomí / gender empowerment.....	26
5.3.1 Komunitní podpora a zapojení do sociálních sítí.....	28
5.3.2 Vzdělání jako nástroj empowermentu.....	28
6 Cíl výzkumu.....	29
6.1 Výzkumné otázky.....	29
7 Metodologie.....	30
7.1 Výběh výzkumného designu.....	30
7.2 Výzkumný vzorek.....	31
7.2.1 Kontext migrace a délka pobytu v České republice.....	32
7.2.2 Univerzitní prostředí.....	33
7.3 Vstup do terénu.....	33
7.4 Reflexe a pozicionalita.....	34
7.5 Etika ve výzkumu.....	35
7.6 Analýza dat.....	36

8	Co je sexuální obtěžování optikou žen migrantek	38
9	Zkušenosti žen a jejich prožívání pobytu/studia po sexuálním obtěžování	39
9.1	Změna vnímání bezpečnosti míst	40
9.2	Jazyková bariéra jako „zesilovač“ nejistoty	42
9.3	Nebezpečná místa, preventivní a obranné strategie	43
10	Dopad na životní trajektorie a mezilidské vztahy	46
11	Copingové strategie	48
12	Vnímání sebe sama v prostředí sociálních stereotypů.....	50
12.1	Trivializace vlastních zkušeností.....	51
	Závěr.....	53
	Seznam literatury a zdrojů.....	56

Úvod

Sexuální obtěžování představuje závažný a přetrvávající společenský problém, který negativně ovlivňuje životy milionů žen po celém světě. Navzdory rostoucímu zájmu veřejnosti a častější medializaci tohoto jevu zůstávají mnohé jeho formy nadále bagatelizovány, přehlíženy či považovány za běžnou součást každodennosti. Téma nabývá na zvláštní naléhavosti v případě žen, které se navíc nacházejí v zranitelném sociálním postavení – například migrantky.

Právě ženy-migrantky představují skupinu, která je často vystavena vícečetným formám diskriminace a nerovností. Jejich zkušenosti se sexuálním obtěžováním nejsou formovány pouze genderem, ale také kulturním původem, jazykovou bariérou, právním statutem či socioekonomickým postavením v nové zemi. Tyto okolnosti vytvářejí specifický kontext, v němž je třeba jejich prožívání a reakce na sexuální obtěžování zkoumat.

Cílem této bakalářské práce je prozkoumat, jak ženy-migrantky vnímají a prožívají sexuální obtěžování ve veřejném prostoru, jakými strategiemi se s těmito situacemi vyrovnávají a jak tyto zkušenosti ovlivňují jejich každodenní život, pocit bezpečí a proces sociální adaptace v hostitelské společnosti. Výzkum se zaměřuje na hlubší porozumění individuálním narativům, které ženy sdílejí na základě své osobní zkušenosti. Skrze jejich výpovědi je možné odhalit nejen dopady obtěžování na psychické zdraví či pohyb ve veřejném prostoru, ale i širší souvislosti, jako je důvěra ve veřejné instituce či utváření mezilidských vztahů.

Významnou roli v těchto prožitcích hrají faktory, jako jsou jazyková omezení, kulturní očekávání, předsudky spojené s etnicitou či pohlavím. Zkušenost se sexuálním obtěžováním se přitom neomezuje na jednorázové incidenty – jedná se často o soustavný jev zakotvený ve strukturálních i kulturních nerovnostech, který formuje způsob, jakým ženy v nové zemi navigují svůj každodenní život.

Tato práce se snaží přispět k hlubšímu porozumění dané problematice v českém kontextu, kde dosud chybí systematictější výzkumy zaměřené specificky na migrantky a jejich zkušenosti se sexuálním obtěžováním. Zvláštní pozornost je věnována také copingovým strategiím – od změn v chování přes hledání bezpečných prostor až po

budování sociálních opor. Cílem není pouze popis problémů, ale také zviditelnění hlasů žen, které jsou často opomíjeny.

1 Sexuální obtěžování

V centru pozornosti této práce stojí termín sexuální obtěžování, který představuje klíčový koncept pro porozumění zkušenostem žen migrantek v kontextu veřejného prostoru a sociální adaptace. Jedná se o fenomén s výraznými psychologickými, sociálními i právními dopady, jehož význam a interpretace se v průběhu času proměňovaly – jak ve vědeckém diskurzu, tak v širší společnosti.

Sexuální obtěžování je stěžejním pojmem, se kterým bude v této práci dále pracováno. Z toho důvodu je nezbytné nejprve představit, jak se tento pojem historicky utvářel a vyvíjel, a dále pak popsat definice, které se objevují v odborné literatuře i právních dokumentech. Důraz bude kladen především na definici, se kterou se pracovalo v rámci výzkumu. V závěru kapitoly bude pozornost věnována hlavním formám sexuálního obtěžování a také vybraným kampaním, které usilují o jeho prevenci a osvětu ve společnosti.

1.1 Historie sexuálního obtěžování

Sexuální obtěžování je přítomné v lidské společnosti již po staletí, přičemž jeho vnímání, pojmenování a právní uchopení se v průběhu času výrazně proměňovalo. Dlouhou dobu zůstávalo přehlíženým tématem, které se nedostávalo do veřejné debaty ani legislativních rámců. Významný posun ve vnímání tohoto fenoménu nastal především ve Spojených státech amerických, kde v druhé polovině 20. století začaly feministické aktivistky upozorňovat na sexuální obtěžování jako na projev mocenské nerovnosti a genderového útlaku.

Tento vývoj však nelze pochopit bez zohlednění historických souvislostí, zejména v oblasti rasové a genderové hierarchie. Jak upozorňuje právnička a aktivistka Dorothy E. Roberts: „*Zotročené černé ženy neměly žádný právní nárok na své vlastní tělo a byly běžně vystavovány sexuálnímu vykořisťování ze strany bílých otrokářů.*“ (Roberts, 1997, s. 39). Například v období otroctví byly afroamerické ženy považovány za majetek a jejich těla byla zcela podřízena moci otrokářů. Neměly žádný nárok na právní ochranu proti sexuálnímu násilí a jakékoli projevy odporu byly ignorovány či potrestány. I po zrušení otroctví zůstávaly zkušenosti afroamerických žen s násilím a obtěžováním na okraji společenské pozornosti.

Obzvláště problematická byla situace žen pracujících v domácnostech nebo nízkopříjmových profesích, které byly často vystaveny obtěžujícímu chování ze strany svých zaměstnavatelů. Na rozdíl od předchozích příkladů, jež se týkaly specifických zkušeností afroamerických žen, zde nejde o jev omezený na jednu etnickou skupinu – podobným formám zneužívání čelí ženy napříč různými sociálními i kulturními prostředími. Přes svou zřejmou zátěž byly tyto projevy pravidelně zlehčovány a vina byla systematicky prisuzována samotným ženám. Jak ukazuje Siegel (2008), byly obviňovány z údajné „přirozené promiskuity“, což sloužilo jako mechanismus legitimizace obtěžujícího chování. Pokud ženy dávaly najevo nesouhlas nebo odpor, zaměstnavatelé jim často vyhrožovali propuštěním, čímž dále posilovali jejich zranitelnost a znemožňovali jim účinně se bránit.

V 70. letech 20. století však došlo k zásadní proměně v tom, jak se o sexuálním obtěžování začalo veřejně i právně uvažovat. Díky aktivistkám, jako byly Catharine MacKinnon či Lin Farley, a celé řadě dalších aktérů, kteří hájili práva žen v právních sporech i mimo ně, se toto téma dostalo do širší společenské debaty a začaly se prosazovat konkrétní kroky ke změně jeho vnímání. Druhá vlna feministického hnutí zároveň vytvářela silný tlak na americký právní systém, aby uznal právo žen pracovat v prostředí bez nevyžádaných a nežádoucích sexuálních návrhů (Siegel 2008). Zatímco ve Spojených státech probíhal tento posun již v 70. letech, evropský kontext se začal výrazněji proměňovat až v letech devadesátých, kdy se otázka definice a právního uchopení sexuálního obtěžování otevřela na úrovni evropských institucí. V roce 2002 pak Evropská unie zakotvila ve směrnici 2002/73/ES povinnost členských států definovat sexuální obtěžování jako formu diskriminace na základě pohlaví, čímž se téma stalo nedílnou součástí evropské antidiskriminační legislativy.

1.2 Definice

Právníčka a feministka Catharine MacKinnon v roce 1979 formulovala jednu z prvních ucelených právních definic sexuálního obtěžování, která zásadně ovlivnila následnou legislativu i akademické porozumění tomuto jevu. MacKinnon zdůrazňuje, že sexuální obtěžování není izolovaný incident, ale „nechtěné vnucování sexuálních požadavků v kontextu nerovného mocenského vztahu, které tvoří součást kontinuálního stupně závažnosti, jenž spojuje sexuální vtipy, narážky, doteky a neslušné návrhy až po sexuální násilí“ (MacKinnon 1979: 1–2). Tato definice je významná především tím,

že sexualizované chování zasazuje do strukturální perspektivy: připomíná, že obtěžování není jen otázkou individuálního selhání, ale také důsledkem nerovných mocenských vztahů mezi pohlavími. MacKinnon navíc upozorňuje na propojenost jednotlivých forem obtěžování — od zdánlivě „nevinných“ komentářů až po otevřenou agresi — což pomohlo legitimizovat chápání sexuálního obtěžování jako škodlivého a systémového jevu, nikoli jako banální či marginální zkušenosti.

V českém prostředí se však podobné chápání prosazovalo výrazně pomaleji. Jak ukazují Křížková, Čermáková, Dudová, Maříková a Uhdeová (2005), sexuální obtěžování je v České republice dodnes v některých částech společnosti vnímáno jako koncept uměle vytvořený nebo zveličovaný. Závažnost takového jednání není vždy plně uznávána, což ovlivňuje jak ochotu jednotlivců tyto situace oznamovat, tak i veřejnou debatu o prevenci a institucionální reakci. Tento rozdíl mezi normativním pojetím sexuálního obtěžování, jak jej formulovala MacKinnon, a jeho společenským vnímáním v českém kontextu ukazuje, jak významně kulturní rámce ovlivňují to, co je považováno za přijatelné či škodlivé chování.

V českém právním systému je sexuální obtěžování upraveno v několika právních předpisech, přičemž každý z nich se na problematiku dívá z jiné perspektivy.

- **Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník**, se zabývá nejzávažnějšími formami jednání, kdy sexuální obtěžování přechází v trestné činy, jako je např. násilí proti skupině obyvatel a proti jednotlivci (§ 352), násilí proti osobě blízké a svěřené (§ 199) nebo znásilnění (§ 185).
- **Zákon č. 198/2009 Sb., antidiskriminační zákon**, považuje sexuální obtěžování za formu přímé diskriminace na základě pohlaví, a to zejména v oblasti přístupu ke vzdělání, zaměstnání nebo službám. Tento zákon umožňuje oběti domáhat se nápravy ve formě omluvy, náhrady nemajetkové újmy či zákazu diskriminačního jednání.
- **Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce**, zakotvuje povinnost zaměstnavatele předcházet obtěžování na pracovišti a umožňuje zaměstnancům bránit se v případě, že dojde k narušení důstojnosti nebo vytvoření nepřátelského pracovního prostředí.

Díky těmto právním nástrojům má oběť sexuálního obtěžování možnost se bránit – ať už prostřednictvím soudní žaloby, stížnosti k inspekci práce, či podnětu k veřejnému ochránci práv. Přestože právní rámec existuje, jeho účinnost v praxi často naráží na obtížnou prokazatelnost, stigmatizaci obětí a nízkou míru důvěry v instituce.

Sexuální obtěžování je tedy v právním řádu České republiky zakomponováno a může být zastřešeno definicí směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/73/ES:

„Sexuální obtěžování: jakákoli forma nežádoucího verbálního, neverbálního nebo fyzického chování sexuální povahy, jehož cílem nebo důsledkem je narušení důstojnosti osoby, zejména při vytváření zastrašujícího, nepřátelského, ponižujícího, pokořujícího nebo urážlivého prostředí.“

Avšak i přes existenci jasných právních a odborných definic sexuálního obtěžování zůstává v mnoha případech na samotné oběti, aby určila, jaké chování vnímá jako nežádoucí, nepřiměřené nebo ohrožující její důstojnost. Jak upozorňuje Vera-Gray (2016), sexuální obtěžování je často prožíváno jako kontinuum každodenních mikroagresí, které nelze vždy přesně právně klasifikovat, avšak přesto mají hluboký dopad na psychiku a tělesné prožívání žen. Tento přístup vychází z uznání subjektivní zkušenosti a agency obětí – tedy práva samy pojmenovat, co pro ně obtěžování znamená a jak se s ním vyrovnávají ve svém konkrétním kontextu.

Každý člověk má totiž své vlastní hranice a subjektivní vnímání situací, které mohou být utvářeny osobními zkušenostmi, kulturním zázemím, společenskými normami i individuálními hodnotami. Jak uvádí Kelly (1988), sexualizované násilí je třeba chápat jako proces a nikoli jako izolovaný incident – význam konkrétního chování totiž vzniká v rámci širší zkušenosti a struktury moci. To znamená, že i když určité chování může podle zákona nebo obecně uznávaných definic spadat pod sexuální obtěžování, jeho dopad a závažnost často hodnotí sama oběť na základě svého pocitu bezpečí, důstojnosti a komfortu. Tato skutečnost zároveň klade důraz na potřebu větší empatie a citlivého přístupu ze strany společnosti i právních institucí – zejména pokud chceme zahrnout i ty zkušenosti, které nejsou formálně rozpoznány, ale přesto zanechávají hlubokou stopu v životě ženy.

Právě tato perspektiva je klíčová i v rámci mého výzkumu. Ve snaze porozumět komplexitě zkušeností žen migrantek se opírám o narativní přístup, který umožňuje zachytit jejich vlastní jazyk, interpretace a významy. Jejich hlas a subjektivní výklad

událostí nejsou pouze doplňkem k „objektivním“ faktům, ale stávají se středobodem analýzy. Tento způsob práce je zásadní pro to, aby nebyly marginalizovány nebo zpochybňovány právě ty zkušenosti, které se do formálních definic obtížně zařazují, ale přesto významně ovlivňují každodenní život.

1.3 Formy sexuálního obtěžování

Sexuální obtěžování představuje komplexní a mnohvrstevný problém, který zahrnuje širokou škálu chování s různou mírou intenzity a dopadu. Může se jednat o verbální projevy, fyzické kontakty, nenápadné manipulace i explicitní nátlak. Tyto projevy se neomezují pouze na konkrétní místa, jako jsou pracoviště nebo školy, ale pronikají napříč různými sociálními prostředími – od veřejného prostoru až po soukromé sféry života. Jak ukazují výzkumy, sexuální obtěžování je hluboce zakořeněno v mocenských a genderových nerovnostech, které se promítají do každodenních interakcí v různých kontextech (Fitzgerald, Gelfand & Drasgow, 1995).

Výzkumy rovněž potvrzují, že ženy migrantky čelí zvýšenému riziku sexuálního motivovaného násilí, a to nejen v důsledku svého pohlaví, ale také kvůli národnostní a kulturní identitě. Ruiz Majjuro (2009) upozorňuje, že migrace žen často vytváří prostředí, kde je jejich zranitelnost vůči sexualizovanému násilí systematicky zvyšována právě skrze nerovné mocenské vztahy.

Pro potřeby této práce považuji za důležité představit základní typologii forem sexuálního obtěžování, která umožňuje lépe porozumět různorodosti projevů tohoto jevu. Vymezení jednotlivých forem zároveň napomáhá k přesnějšímu zařazení výpovědí účastnic v analytické části výzkumu, kde se tyto formy obtěžování konkrétně objevují. Vycházím přitom z rozdělení podle Cortiny, Kosse a Cooka (2018), které rozlišuje tři hlavní kategorie: sexuální nátlak, nevyžádanou sexuální pozornost a sexistické chování.

1. Sexuální nátlak (*quid pro quo*)

Tato forma sexuálního obtěžování je charakteristická výměnnou dynamikou – pachatel požaduje sexuální protislужbu výměnou za určitý prospěch, případně oběti hrozí ztrátou výhod či trestem v případě odmítnutí. Typické situace zahrnují výroky jako: „pokud se se mnou nevyspíš, dostaneš špatnou známku“ nebo „pokud odmítneš,

přijdeš o práci“. Tento typ obtěžování bývá často spojován s nerovnými mocenskými vztahy a objevuje se zejména ve školním či pracovním prostředí (Cortina, Koss, & Cook, 2018).

2. Nevyžádaná sexuální pozornost

Sem spadají jak fyzické projevy – například nechtěné doteky, objímání, líbání – tak i verbální a neverbální formy chování, jako jsou sexuální narážky, vulgární výrazy nebo vyvolávání strachu. I přesto, že tato forma obtěžování může na první pohled působit méně závažně než sexuální nátlak, její dopady mohou být stejně destruktivní – obzvláště pokud se opakují nebo nejsou společensky reflektovány. V některých případech může dojít i k postupné eskalaci směrem k fyzickému násilí, pokud není nevhodné chování zastaveno (Cortina, Koss, & Cook, 2018).

3. Sexistické chování

Tato kategorie nezahrnuje primárně sexuální motivaci, ale spíše mocenské gesto a znevažování druhé osoby na základě pohlaví. Cílem pachatele není sexuální potěšení, ale spíše uplatnění nadřazenosti a dominance. Typickými příklady jsou genderově stereotypní poznámky (např. „žena nepatří na vedoucí pozici“), narážky na vzhled těla nebo zesměšňování mužů za „neodpovídající“ genderové role, jako např. péče o dítě (Cortina, Koss, & Cook, 2018).

V této práci se k tomuto rozdělení opakovaně vracím při analýze narativů participantek, a to jako interpretační rámec pro rozpoznání jednotlivých forem obtěžování, o kterých ženy mluví. Zároveň tato typologie slouží k ukázání, že sexuální obtěžování není jednorozměrným jevem, ale má různé podoby i dopady, které se odvíjejí od povahy chování i kontextu, ve kterém k němu dochází.

Pro představu, jak časté mohou být jednotlivé formy sexuálního obtěžování, zde zmíním některá data z výzkumu Centra pro oběti domácího a sexuálního násilí – proFem. Výzkum „Zkušenosti obyvatel ČR se sexuálním násilím a sexuálním obtěžováním“ z roku 2021 ukazuje, že s minimálně jednou formou sexuálního násilí nebo obtěžování se setkala každá druhá žena (50 %), zatímco u mužů to byl každý čtvrtý (25 %). Nejčastěji zmiňovanou formou u žen bylo verbální sexuální obtěžování (32,8 %), například nevhodné komentáře nebo poznámky s intimním podtextem. U mužů byla rovněž nejčastější tato forma, i když v podstatně nižší míře (8,4 %).

Tato data ilustrují, že sexuální obtěžování je v české společnosti přítomné ve značné míře a že ženy jsou jeho terčem několikanásobně častěji než muži. Výsledky zároveň ukazují, že verbální forma obtěžování je nejrozšířenější, což může souviset i s tím, že bývá společensky tolerována nebo bagatelizována, a tedy i častěji přehlížena. Právě tato relativní „nenápadnost“ činí verbální obtěžování nebezpečným – vytváří atmosféru, ve které jsou jiné, závažnější formy sexuálního násilí snadněji ospravedlnitelné nebo ignorované.

2 Zranitelnost migrantů

Sexuální obtěžování a sexuální násilí představují dvě úzce propojené formy genderově podmíněného násilí, které zásadně narušují tělesnou integritu, psychickou pohodu a sociální bezpečí žen (FRA, 2014). V případě žen migrantek je tato problematika obzvláště závažná, neboť jejich postavení bývá oslabeno kombinací několika faktorů, jako jsou: zranitelná ekonomická situace, nejistý právní status, kulturní izolace a jazyková bariéra (IOM, 2020).

Tato situace je dále komplikována skutečností, že mnoho žen migrantek není plně obeznámeno se svými právy, možnostmi ochrany nebo dostupnými službami podpory v hostitelské zemi (Freedman, 2016). Nedostatečná informovanost může být důsledkem jazykové bariéry, administrativní složitosti systému či absence přístupných vzdělávacích a osvětových programů (IOM, 2020). Tento deficit znalostí vytváří prostředí, ve kterém jsou ženy migrantek náchylnější k vykořisťování, manipulaci a zastrasování ze strany zaměstnavatelů, zprostředkovatelů nebo jiných osob v mocenské pozici.

Strach ze stigmatizace, sociálního vyloučení či ztráty zaměstnání vede k tomu, že mnoho žen podobné incidenty nehlásí, a to ani v případech závažného obtěžování či fyzického napadení (FRA, 2014). Tento vzorec mlčení posiluje tzv. „kulturu beztrestnosti“, v níž pachatelé zůstávají nepotrestáni a oběti se nadále obávají promluvit (Rubio-Marín, 2018). Dlouhodobě pak dochází k normalizaci sexuálního obtěžování v pracovním prostředí a k prohlubování sociálních nerovností mezi migrantkami a většinovou populací (European Institute for Gender Equality [EIGE], 2022).

Podtrhnout je třeba i širší společenský rozměr tohoto problému: pokud se oběti necítí bezpečně při hlášení útoků, oslabuje to důvěru v instituce a podkopává efektivitu politik zaměřených na prevenci genderově podmíněného násilí (IOM, 2020; EIGE, 2022). Řešení proto musí spočívat nejen v právní ochraně, ale také v posílení informovanosti, přístupu k jazykové a sociální podpoře a v systematickém vzdělávání veřejnosti o právech migrantů a migrantky.

2.1 Zranitelnost migrantů v kontextu sexuálního násilí

Mnoho obětí sexuálního násilí, a to zvláště mezi migranty, se obává vyhledat odbornou pomoc nebo ohlásit incidenty na policii. Tento strach je častokrát vyvolán obavami z veřejného odsouzení, které by mohlo vést k dalšímu zneužívání nebo vyloučení z komunity, a také z obavy před sociální stigmatizací, která může být spojena s přiznáním oběti k takovýmto traumatickým zkušenostem. Navíc jsou oběti často konfrontovány s praktickými a administrativními překážkami, které jim brání v přístupu k právnímu poradenství nebo zdravotní péči – například jazykovými bariérami, kulturními rozdíly nebo složitými právními procedurami. Z tohoto důvodu se většina obětí obrací na své blízké – přátele, rodinné příslušníky, rodiče či partnery, kteří jsou prvními, komu se svěřují se svým zážitkem. Tento okruh lidí, přestože je pro oběti často zdrojem podpory, nemusí být vždy schopen poskytnout adekvátní pomoc nebo poradenství v krizových situacích (Baroudi & Kalengayi, 2024).

Na tyto individuální a praktické překážky však navazují i hlubší strukturální faktory, které přispívají k reprodukci zranitelnosti migrantů a migrantek. Sexuální násilí vůči migrantům představuje závažnou hrozbu pro veřejné zdraví a má dlouhodobé důsledky v oblasti fyzického a duševního zdraví, socioekonomické situace i reprodukčních práv (WHO, 2021). Problém není pouze v samotných útocích, ale i v systémových nerovnostech, které umožňují, aby k nim opakovaně docházelo.

Jedním z klíčových aspektů je mocenská nerovnováha (power imbalance), která je zakořeněna v pracovních, právních a sociálních vztazích mezi migrantkami a většinovou populací. Tato nerovnováha, umocněná ekonomickou závislostí a právní nejistotou, vytváří prostředí, v němž dochází k častému vykořisťování (exploitation) a k obtížím při domáhání se spravedlnosti (IOM, 2020; Rubio-Marín, 2018).

Neméně významnou roli hraje stigmatizace, která se neprojevuje pouze na individuální úrovni, ale je i společenským mechanismem udržujícím ticho a pasivitu vůči sexuálnímu násilí (Freedman, 2016). Oběti často čelí dvojitmu znevýhodnění – jsou stigmatizovány jak pro svou zkušenost s násilím, tak pro svůj migrační status (EIGE, 2022). Tento fenomén dále prohlubuje sociální izolaci a vede k normalizaci násilí v pracovních i komunitních prostředích.

Z těchto důvodů je nutné chápat sexuální násilí na migrantech jako komplexní problém, který se dotýká nejen jednotlivců, ale i celých struktur společnosti. Efektivní prevence a pomoc vyžadují systémové změny: posílení právní ochrany, dostupnost jazykově a kulturně citlivých služeb a aktivní osvětu, která pomáhá odbourávat stigma a podporuje důvěru v instituce (WHO, 2021; EIGE, 2022).

2.2 Různorodost a faktory zvyšující riziko sexuálního násilí

Migranti jsou velmi různorodou skupinou, která zahrnuje osoby z různých zemí, kulturních prostředí, věkových kategorií, pohlaví, sexuálních orientací a životních zkušeností. Každý z těchto faktorů ovlivňuje jejich životní situaci a přístup k ochraně a službám, čímž také výrazně mění jejich zranitelnost vůči sexuálnímu násilí. Různorodost motivů migrace, právního postavení nebo životních podmínek jednotlivých migrantů vytváří složité a někdy i neviditelné bariéry, které je činí náchylnějšími k různým formám násilí. (Krahé et al. 2014)

Mladí migranti (děti a mladiství), a to zejména ti, kteří jsou na cestě bez rodičovské nebo opatrovnické podpory, čelí specifickým výzvám, které výrazně zvyšují jejich zranitelnost vůči sexuálnímu násilí. Tento věk je období, kdy jedinci teprve formují svou identitu a hledají stabilitu ve světě, který pro ně může být cizí a neznámý, také jsou často vystaveni vysoce rizikovým situacím, které mohou být důsledkem jejich omezené životní zkušenosti, neznalosti práv a dostupných ochranných mechanismů, a také nedostatku podpory. Mnozí se nacházejí v situacích, kdy nemají dostatečný přístup k právním nebo zdravotnickým službám, což je činí ještě náchylnějšími k vykořisťování a zneužívání. Takoví jednotlivci se mohou dostávat do ještě vyšší míry izolace a diskriminace, což ztěžuje jejich přístup k ochraně a pomoci. (Krahé et al. 2014)

3 Genderově podmíněné násilí

Genderově podmíněné násilí (angl. gender-based violence, GBV) představuje širokou škálu škodlivých činů, které jsou namířeny proti jednotlivcům na základě jejich genderu, genderové identity či vnímané odchylky od společensky očekávaných genderových rolí. Definicí pro tento konkrétní pojem je možné najít více, já jsem si však vybrala definici od UNWoman - the United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women, která je subjektem OSN.

Podle UNWoman je definováno následovně: „Genderově podmíněné násilí (GBV) se týká ubližujících činů namířených proti jednotlivci nebo skupině jednotlivců na základě jejich pohlaví. Má kořeny v genderové nerovnosti, zneužívání moci a ubližujících normách.“ (UN Women, n.d.) Tato definice zdůrazňuje, že GBV není pouze řadou izolovaných incidentů, ale strukturálním problémem hluboce zakořeněným v nerovnostech, které utvářejí společenské uspořádání i každodenní život žen.

Genderově podmíněné násilí zahrnuje fyzické, sexuální, psychické i ekonomické formy ubližování a může probíhat v domácnostech, partnerských vztazích, ve veřejném prostoru, na pracovištích, ve školách či v různých institucích. GBV je možné chápat jako jev, který zasahuje tělesnou integritu, psychickou pohodu, ekonomickou stabilitu i sociální postavení žen a jeho dopady mohou být dlouhodobé a mnohvrstevnaté (WHO, 2021). Zároveň se neomezuje pouze na přímé útoky, ale zahrnuje i jemnější formy kontroly, manipulace a omezování, které reprodukuje mocenské nerovnosti mezi pohlavími.

Jedním z klíčových mechanismů, z nichž genderově podmíněné násilí vyrůstá, je nerovnoměrné rozdělení moci mezi ženami a muži, zakotvené v patriarchálních společenských strukturách. Tyto struktury formují rodinné vztahy, pracovní prostředí, vzdělávací instituce, média i právní systém a podporují dominanci mužů a marginalizaci žen. Jak uvádějí Heise a Kotsadam (2015), hierarchické genderové uspořádání vytváří podmínky, v nichž je násilí často využíváno jako nástroj kontroly, podřízení nebo disciplinace. Mocenské nerovnosti se projevují nejen v otevřených formách agrese, ale i ve způsobu, jakým instituce reagují nebo nereagují na oznámení o násilí, a jak moc jsou ženy chráněny.

Významnou roli hraje také kulturní a společenská akceptace násilí. V některých společnostech je agresivní nebo kontrolující chování vůči ženám částečně tolerováno nebo dokonce vnímáno jako „normální“ či „přiměřené“ v rámci tradičních genderových rolí. Média, náboženské normy a rodinná socializace mohou reprodukovat stereotypní představy o mužské nadřazenosti a ženské podřízenosti, což vede k normalizaci a bagatelizaci násilí. Jak upozorňují Jewkes, Flood a Lang (2015), tyto kulturní vzorce podporují prostředí, v němž je násilí ospravedlňováno a oběti jsou často stigmatizovány nebo obviňovány z toho, že si násilí „vyprovokovaly“.

Další zásadní příčinou genderově podmíněného násilí je ekonomická nerovnost, která zvyšuje zranitelnost žen a omezuje jejich možnosti reagovat na násilné situace. Ženy bez finanční nezávislosti, s nízkými příjmy nebo ekonomicky závislé na partnerovi či rodině mají omezenou možnost odejít z násilného prostředí, hledat pomoc nebo využít dostupné služby ochrany. Ekonomická zranitelnost tak vytváří cyklus závislosti, který udržuje ženy v ohrožujících situacích a zvyšuje riziko opakovaného násilí. Jak uvádí Walby (2009), ekonomická nerovnost neomezuje pouze reálné možnosti žen odejít, ale i jejich přístup k právnímu poradenství, zdravotní péči či psychosociální podpoře, čímž se násilí dále prohlubuje a stává se obtížněji řešitelným.

Genderově podmíněné násilí však nelze chápat pouze prizmatem individuálních činů nebo izolovaných faktorů. Jde o produkt vzájemně propojených strukturálních, kulturních a ekonomických mechanismů, které se navzájem posilují a vytvářejí prostředí umožňující pokračování násilí napříč společnostmi. Tato perspektiva osvětluje i to, proč jsou některé skupiny žen zvláště ohrožené – například migrantky, transgender ženy nebo ženy s nízkým socioekonomickým statusem. U nich se totiž jednotlivé vrstvy znevýhodnění vzájemně kumulují: mohou být vystaveny jazykovým bariérám, omezenému přístupu ke službám, diskriminaci, sociální izolaci nebo nejistému právnímu statusu. To vše zvyšuje pravděpodobnost, že se stanou oběťmi násilí, a zároveň snižuje jejich možnosti získat pomoc.

4 Strategie vyrovnání a zvládání situace u žen migrantek čelících sexuálnímu obtěžování

Sexuální obtěžování představuje pro ženy migrantky značnou psychickou, fyzickou i sociální zátěž. Způsoby, jakými se s tímto problémem vyrovnávají, jsou ovlivněny

řadou faktorů, včetně kulturního kontextu, dostupnosti podpůrných sítí, právního statusu a individuálních psychologických strategií. Strategie zvládnání (coping strategies) lze chápat jako soubor mechanismů, které jednotlivci využívají ke snížení stresu a minimalizaci negativních dopadů traumatizující zkušenosti (Lazarus & Folkman, 1984). V kontextu žen migrantek se tyto strategie mohou lišit v závislosti na jejich sociální situaci, kulturním zázemí a míře integrace do hostitelské společnosti.

Tato kapitola se zaměřuje na různé strategie vyrovnání žen migrantek se zkušeností sexuálního obtěžování. Hlavní podoby zvládnání lze rozdělit na individuální, sociální a institucionální strategie.

4.1 Individuální strategie vyrovnání

Individuální strategie zahrnují osobní způsoby, jak se ženy vyrovnávají s prožitým obtěžováním. Tyto strategie mohou být zaměřeny jak na emoční zvládnání situace, tak na přímé řešení problému.

Emoční a psychologické zvládnutí

Jedním z nejčastějších mechanismů zvládnání je snaha emocionálně se odpoutat od traumatizující zkušenosti. Některé ženy se snaží minimalizovat význam incidentu, což jim umožňuje pokračovat v běžném životě bez výrazného narušení psychické rovnováhy (Bonanno, 2004). Tento přístup však může vést k dlouhodobému potlačení emocí a negativním psychickým dopadům, jako je úzkost nebo posttraumatická stresová porucha (PTSD) (Herman, 1997).

Další strategií je kognitivní přeformulování situace, tedy reinterpretace prožitku tak, aby se snížil jeho negativní dopad. Některé ženy například vnímají obtěžování jako běžnou součást svého života v nové zemi a snaží se na ně nahlížet jako na něco nevyhnutelného (Kelly, 1988). Tento přístup sice může dočasně pomoci, ale zároveň vede k normalizaci sexuálního obtěžování a ke snížené ochotě hledat řešení nebo obranu.

Změna chování a prevence rizikových situací

Mnoho žen migrantek se snaží předejít dalším incidentům změnou svého chování. To může zahrnovat přizpůsobení oblečení, vyhýbání se určitým místům nebo situacím, kde by mohly být obtěžovány, a omezení sociální interakce s neznámými muži

(Vijayarasa, 2013). Tento přístup však často vede k omezení osobní svobody a k posilování genderových nerovností, kdy ženy musí přizpůsobovat své chování místo toho, aby byla řešena samotná příčina problému.

4.2 Sociální strategie zvládání

Sociální strategie zahrnují hledání podpory v rámci komunity, rodiny či přátel. Sociální opora je klíčovým faktorem v procesu vyrovnání se s traumatizujícími událostmi, neboť pomáhá snižovat psychickou zátěž a poskytuje pocit bezpečí a přijetí (Cohen & Wills, 1985).

Sdílení zkušenosti v rámci komunity

Mnoho migrantek se obrací na své krajanky nebo na ženské skupiny v komunitách, kde sdílí své zkušenosti a nacházejí podporu. Tato forma solidarity může poskytnout emoční útěchu a zároveň pomoci v hledání praktických řešení, například informací o organizacích, které poskytují právní či psychologickou pomoc (Freedman, 2016).

Role rodiny a přátel

Rodina a přátelé často hrají klíčovou roli při zvládání traumatických zkušeností. Podpora ze strany blízkých osob může ženám pomoci vyrovnat se s pocity studu, viny a strachu, které často doprovázejí zkušenost sexuálního obtěžování (Kabeer, 2000). Na druhou stranu však může dojít i k negativnímu dopadu, pokud rodina nebo komunita zlehčují závažnost situace nebo obviňují oběť za to, že se obtěžování „vystavila“ (Anthias & Yuval-Davis, 1992).

4.3 Institucionální strategie zvládání

Institucionální strategie zaměřené na prevenci a řešení sexuálního obtěžování u migrantů zahrnují zejména podporu informovanosti, posilování důvěry v ochranné mechanismy a vytváření prostředí, v němž se oběti mohou cítit bezpečně při podávání oznámení. Klíčovým prvkem je také zajištění toho, aby odborní pracovníci — od policie až po sociální služby — byli dostatečně školeni v interkulturní komunikaci a schopni reagovat citlivě na rozdílné životní zkušenosti migrantů (Sainsbury, 2006). Tato opatření mohou zvýšit pravděpodobnost, že oběti budou ochotné incident nahlásit a vstoupit do kontaktu s kompetentními institucemi, což je zásadní pro efektivní řešení případů sexuálního obtěžování.

Vyhledávání pomoci u neziskových organizací

Neziskové organizace hrají zásadní roli při ochraně a podpoře žen, které čelí sexuálnímu obtěžování a dalším formám genderově podmíněného násilí. Jejich činnost se projevuje v několika klíčových oblastech: poskytování právního poradenství, psychologické a sociální podpory, a zajištění bezpečných prostorů, kde mohou oběti sdílet své zkušenosti bez strachu z odsouzení nebo dalšího násilí (Freedman, 2016).

Organizace jako La Strada, UN Women nebo Amnesty International pomáhají ženám orientovat se v právních otázkách a nabízejí asistenci při hledání spravedlnosti, například při podávání stížností, prosazování ochranných opatření či doprovodu k soudním jednáním (Freedman, 2016). Kromě právní podpory poskytují také psychologické poradenství, krizovou intervenci a asistenci při obnově pocitu bezpečí, což je nezbytné pro překonání traumat vzniklých v důsledku sexuálního obtěžování nebo násilí (WHO, 2021).

Další významnou funkcí těchto organizací je prevencí a vzděláváním veřejnosti. Prostřednictvím osvětových kampaní, školení a spolupráce s komunitami přispívají k narušení normalizace násilí, zvyšování povědomí o právech obětí a podporují rovnější genderové vztahy (EIGE, 2022). V kontextu žen migrantek, které mohou čelit jazykovým, kulturním či administrativním bariérám, je přítomnost těchto organizací často jediným mostem k bezpečí, právní ochraně a dostupným službám.

Celkově tak neziskové organizace nejen poskytují bezprostřední podporu obětem, ale zároveň působí systémově – mění postoje společnosti, podporují rovnost pohlaví a přispívají k prevenci genderově podmíněného násilí v širším měřítku.

Právní ochrana a hlášení incidentů

Ačkoli se některé migrantky v určitých situacích rozhodnou obrátit na policii nebo právní instituce, tento krok bývá často zatížen řadou překážek, jako je nedůvěra vůči úřadům, jazykové bariéry či obavy z možných odvetných opatření (Crenshaw, 1991). Tyto faktory mohou zásadním způsobem omezit jejich ochotu násilí nahlásit nebo vyhledat pomoc. V zemích, kde jsou legislativní mechanismy a institucionální podpora lépe rozvinuté – například ve Švédsku či Kanadě – však existují komplexní systémy pomoci, které těmto překážkám čelí cíleně a umožňují migrantkám efektivněji se

bránit proti sexuálnímu obtěžování a dalším formám genderově podmíněného násilí (Sainsbury, 2006).

5 Sociální adaptace žen migrantek po zkušenosti se sexuálním obtěžováním

Sociální adaptace představuje proces, v němž ženy migrantky postupně vytvářejí vztah k novému prostředí a hledají způsoby, jak se stát součástí hostitelské společnosti. Tento proces je ovlivněn řadou osobních, sociálních i institucionálních faktorů, které mohou určovat, jak rychle a s jakou mírou jistoty se migrantky začlení do každodenního života. Prožitek sexuálního obtěžování může tento proces narušit tím, že ovlivní jejich vnímání prostoru a mezilidských vztahů. To se následně promítá do jejich celkového pocitu bezpečí a stability, které tvoří důležitý základ sociální adaptace (Calderón et al., 2020).

5.1 Dopad sexuálního obtěžování na proces integrace a začlenění do společnosti

Sexuální obtěžování může výrazně narušit proces integrace žen migrantek, především proto, že narušuje jejich pocit bezpečí, autonomie a základní důvěru v nové sociální prostředí. Integrace bývá chápána jako dynamický, obousměrný proces, v němž se jednotlivci postupně stávají součástí hostitelské společnosti a zároveň si zachovávají vlastní identitu (Berry, 1997). Prožitá zkušenost se sexuální obtěžováním však tento proces komplikuje tím, že mění způsoby, jak ženy vnímají své okolí i sebe samé.

Jednou z nejvýraznějších oblastí, kterou sexuální obtěžování ovlivňuje, je psychická rovina. Úzkost, strach, hypervigilance či symptomy posttraumatické stresové poruchy (PTSD) mohou dlouhodobě snižovat schopnost žen zapojovat se do každodenních aktivit ve veřejném prostoru (Herman, 1997). Tyto psychické důsledky se často promítají do omezení běžného pohybu ve městě, vyhýbání se určitým místům nebo změny denních rutin. Integrace tak může být narušena především tím, že ženy nemají možnost rozvíjet nové sociální kontakty, využívat kulturní příležitosti nebo plně participovat na životě hostitelské společnosti.

Zásadním aspektem integrace je také důvěra – zejména důvěra v bezpečnost okolí a v předvídatelnost sociálních interakcí. Zkušenost obtěžování může vést

k opatrnějšímu navazování vztahů a k větší zdrženlivosti v interakci s lidmi mimo nejbližší okruh blízkých. Tato nedůvěra nemusí nutně vycházet z jediného incidentu; často vzniká kombinací osobní zkušenosti a obav z jejího opakování, což následně ovlivňuje ochotu zapojovat se do nových sociálních situací nebo přijímat nové role v cizí společnosti.

Dalším důsledkem sexuálního obtěžování mohou být změny v sebepojetí a vnímání vlastní hodnoty. U některých žen dochází po incidentu k intenzivnímu sebereflexivnímu procesu, kdy přehodnocují své chování, vzhled nebo způsoby pohybu ve veřejném prostoru. Tyto vnitřní reakce mohou negativně ovlivnit jejich sebedůvěru, pocit autonomie a schopnost vnímat sebe sama jako plnohodnotné aktérky v novém sociálním prostředí. Sexuální obtěžování se tak může stát bariérou v budování pozitivní identity v nové zemi, přestože se nejedná o strukturální nebo institucionální překážku v užším slova smyslu.

Celkově lze říci, že dopad sexuálního obtěžování na integraci spočívá především v jeho schopnosti narušit psychické a sociální předpoklady zapojení do společnosti – tedy pocit bezpečí, důvěru a stabilitu identity.

5.2 Překážky a výzvy v adaptaci

Ženy migrantky čelí mnoha překážkám v procesu adaptace, které se stávají ještě výraznějšími po zkušenosti se sexuálním obtěžováním. Mezi hlavní bariéry patří jazyková neznalost, nedostatečný přístup ke službám a absence podpůrných sociálních sítí.

5.2.1 Jazyková bariéra

Jazyková bariéra je jedním z nejzásadnějších problémů, se kterými se ženy migrantky potýkají při začleňování do společnosti. Neznalost jazyka může vést k izolaci, omezeným pracovním možnostem a obtížím při hledání pomoci v případě sexuálního obtěžování. Výzkumy ukazují, že jazyková bariéra zvyšuje pravděpodobnost, že ženy nebudou informovány o svých právech, a tím pádem se nebudou domáhat spravedlnosti (Anthias & Yuval-Davis, 1992).

Mnoho žen migrantek je zaměstnáno v nízce placených a neformálních pracovních sektorech, kde není znalost jazyka nutná, avšak taková zaměstnání často znamenají

vyšší riziko sexuálního obtěžování a zneužívání (Kabeer, 2000). Nedostatek jazykových dovedností tak nejen omezuje jejich schopnost se bránit, ale také ztěžuje přístup ke vzdělávání, právní pomoci a dalším sociálním službám.

5.2.2 Přístup ke službám

Další významnou překážkou je omezený přístup k institucím, které by mohly ženám pomoci v případě sexuálního obtěžování. Mnoho žen neví, kam se obrátit, nebo se obává, že jejich problém nebude brán vážně. Nízká informovanost o dostupných službách, v kombinaci se strachem ze stigmatizace, může vést k tomu, že oběti raději mlčí a nesnaží se incident řešit (Cohen & Wills, 1985).

Kromě toho může mít právní status migrantek zásadní vliv na jejich přístup k podpoře. Nelegální migrantky nebo ženy s dočasným vízem se mohou obávat, že ohlášení sexuálního obtěžování povede k jejich deportaci nebo jiným právním problémům (Freedman, 2016). Nedostatečné právní povědomí a administrativní složitost často odrazují migrantky od hledání pomoci, což dále posiluje jejich zranitelnost.

5.3 Podpora sebevědomí / gender empowerment

Gender empowerment lze definovat jako proces, jehož cílem je posílit schopnosti žen, aby mohly autonomně rozhodovat o svém životě, ovlivňovat své sociální a ekonomické prostředí a aktivně uplatňovat svá práva (Kabeer, 1999; UN Women, 2020). Tento proces zahrnuje nejen rozvoj sebepoznání a sebedůvěry, ale také praktické dovednosti, přístup ke vzdělání a ekonomickým zdrojům, a podporu sociálních sítí, které ženám umožňují aktivně se zapojit do života komunity a hostitelské společnosti.

U žen migrantek je empowerment obzvláště důležitý, protože se často nacházejí v situacích, kde jsou zranitelné vůči sexuálnímu obtěžování a genderově podmíněnému násilí, a čelí zároveň jazykovým, kulturním či právním bariérám. Programy gender empowermentu u migrantek se proto zaměřují nejen na psychologickou obnovu sebedůvěry, ale také na praktickou podporu, která jim umožňuje orientovat se v novém prostředí, najít práci, získat vzdělání, přístup k právním službám a budovat sociální síť (Freedman, 2016; WHO, 2021).

Formy gender empowermentu:

1. Osobní empowerment – rozvoj sebedůvěry, schopnosti rozhodovat o svém životě a zpracování traumatických zkušeností.
2. Sociální empowerment – posilování schopnosti žen aktivně se zapojovat do komunity, budovat sociální vazby a participovat v rozhodovacích procesech.
3. Ekonomický empowerment – zajištění přístupu k vzdělání, pracovním příležitostem a finanční nezávislosti, která snižuje zranitelnost vůči násilí a diskriminaci.

Dopady a výhody

Výzkumy ukazují, že gender empowerment pozitivně ovlivňuje psychické i fyzické zdraví žen, zvyšuje jejich sebevědomí, autonomie a sociální participaci, a přispívá ke snížení rizika opakovaného násilí (Kabeer, 2000; UN Women, 2020). U migrantek empowerment podporuje také proces integrace, zlepšuje schopnost adaptace na nové prostředí a umožňuje ženám efektivně využívat dostupné služby a komunitní zdroje (Phillimore et al., 2023).

Výzvy a omezení

Přesto se u migrantek setkáváme s řadou výzev, které mohou účinnost programů na empowerment omezit:

- Jazykové a kulturní bariéry, které ztěžují přístup k informacím a vzdělávacím či podpůrným programům.
- Sociální izolace a diskriminace v hostitelské společnosti, která může snižovat účinnost komunitní podpory.
- Psychologické následky sexuálního obtěžování, trauma a nízké sebevědomí, které vyžadují dlouhodobou a individuálně přizpůsobenou intervenci.

Celkově lze gender empowerment chápat jako integrovaný a multidimenzionální proces, který spojuje psychologickou, sociální a ekonomickou podporu a představuje klíčový nástroj pro zajištění bezpečí, autonomie a aktivní participace žen migrantek. Na něj navazují konkrétní intervence, které jsou rozpracovány v následujících podkapitolách.

5.3.1 Komunitní podpora a zapojení do sociálních sítí

Sociální vazby a podpora ze strany komunitních organizací a nevládních iniciativ hrají klíčovou roli v tom, jak se ženy migrantky vyrovnávají se zkušeností sexuálního obtěžování. Studie ukazují, že ženy, které mají možnost sdílet své zkušenosti s jinými lidmi v podobné situaci, se cítí méně izolované a mají větší šanci na pozitivní zvládnutí traumatu (Crenshaw, 1991).

Organizace, jako je například UN Women nebo místní nevládní organizace zaměřené na podporu migrantů, poskytují bezpečné prostory, kde mohou ženy najít psychologickou podporu, právní poradenství a další formy pomoci.

Tato forma podpory hraje klíčovou roli i v procesu integrace. Jak upozorňují Phillimore et al. (2023), právě zkušenosti se sexuálním a genderově podmíněným násilím mohou výrazně ovlivnit míru a kvalitu integrace migrantek do hostitelské společnosti, přičemž komunitní podpora působí jako významný ochranný faktor.

5.3.2 Vzdělání jako nástroj empowermentu

Vzdělávání je zásadním prvkem sociální mobility a posílení postavení žen migrantek. Získání jazykových dovedností, odborné kvalifikace nebo vyššího vzdělání nejenže zvyšuje šance na lepší pracovní uplatnění, ale také posiluje sebevědomí a nezávislost žen. Výzkumy ukazují, že ženy, které mají přístup k vzdělání a odbornému školení, mají větší schopnost se bránit proti diskriminaci a násilí, protože znají svá práva a vědí, kde hledat pomoc (Kabeer, 2000).

6 Cíl výzkumu

Tato práce se zaměřuje na problematiku sexuálního obtěžování žen migrantek a jeho dopady na jejich osobní, studijní a profesní život. Vzhledem k tomu, že migrantky se nacházejí mimo svou zemi původu, často čelí specifickým výzvám, které je činí zranitelnějšími vůči různým formám genderově podmíněného násilí. Tyto ženy mohou být vystaveny jazykovým bariérám, kulturním rozdílům, nedostatečnému přístupu k informačním a podpůrným službám, ale také diskriminaci na základě svého pohlaví, etnicity a migračního statusu.

Výzkum v této práci se bude soustředit na individuální zkušenosti žen migrantek se sexuálním obtěžováním a na to, jak se s těmito situacemi vyrovnávají v osobním životě a v rámci mezilidských vztahů. Důraz bude kladen na strategie zvládnání těchto zkušeností a na jejich vliv na proces sociální adaptace a integrace do majoritní společnosti. Současně bude zkoumáno, jak samotné migrantky definují a vnímají sexuální obtěžování a jak se jejich zkušenosti liší na základě jejich individuálního zázemí.

6.1 Výzkumné otázky

Tento výzkum se zaměřuje na hlubší porozumění zkušenostem studentek migrantek, které se ve svém novém prostředí setkaly se sexuálním obtěžováním. Cílem je nejen popsat, jak tyto situace ovlivnily jejich každodenní život a studium, ale také porozumět dlouhodobým dopadům a strategiím, které migrantky využívají k jejich zvládnání.

Hlavní výzkumná otázka mého výzkumu zní: *„Jak studentky migrantky prožívají svůj pobyt/studium po zkušenosti se sexuálním obtěžováním?“*

Dále jsem si zvolila tři vedlejší výzkumné otázky, které hlavní výzkumnou otázku rozvíjejí:

- 1) *Jaký je dlouhodobý dopad sexuálního obtěžování na životní trajektorie žen, včetně změn v mezilidských vztazích a plánech na budoucnost v zemi studia?*
- 2) *Jaké copingové strategie využívají ženy migrantky při vypořádávání se se sexuálním obtěžováním a jakou účinnost mají tyto strategie?*
- 3) *Jak ženy migrantky vnímají svoji pozici ve společnosti s ohledem na možné sexuální obtěžování?*

7 Metodologie

Ve svém výzkumu jsem se rozhodla využít kvalitativní přístup, protože umožňuje hlubší porozumění individuálním zkušenostem žen migrantek a jejich subjektivnímu vnímání sexuálního obtěžování. Na rozdíl od kvantitativních metod, které se zaměřují na měřitelné údaje a statistické vzorce, kvalitativní výzkum klade důraz na detailní analýzu osobních výpovědí a kontextu, ve kterém se tyto zkušenosti odehrávají (Creswell & Poth, 2018).

Kvalitativní přístup je obzvláště vhodný vzhledem k citlivosti tématu sexuálního obtěžování. Umožňuje vytvoření bezpečného prostoru pro sdílení narativů participantek, což jim dává možnost vyjádřit své zkušenosti v jejich plné komplexnosti. Díky tomu lze zachytit i nuance a emocionální aspekty, které by v kvantitativním výzkumu mohly být přehlédnuty. Kromě toho flexibilita tohoto přístupu umožňuje přizpůsobení výzkumných otázek v průběhu sběru dat, což vede k hlubším a podrobnějším poznatkům o prožívání sexuálního obtěžování a strategiích vyrovnání.

V kontextu tohoto výzkumu kvalitativní metoda poskytuje nejen vhled do toho, jak ženy migrantky interpretují své zkušenosti, ale také umožňuje zkoumat klíčové faktory, které ovlivňují jejich reakce a možnosti řešení. Dále pomáhá identifikovat překážky, kterým čelí při hledání pomoci, a osvětlit širší společenské mechanismy, které formují jejich schopnost adaptace a integrace do nové společnosti. Tento přístup tedy nabízí nejen hlubší pochopení individuálních zkušeností, ale také přispívá k širším diskurzům o genderově podmíněném násilí a postavení migrantek ve společnosti (Braun & Clarke, 2022).

7.1 Výběr výzkumného designu

Pro tento výzkum jsem se rozhodla využít narativní výzkumný design, protože umožňuje porozumět osobním zkušenostem žen migrantek v souvislosti se sexuálním obtěžováním z jejich vlastního pohledu. Tento přístup se zaměřuje na to, jak lidé své zážitky interpretují a jak o nich vyprávějí (Riessman, 2008). Právě u tak citlivého tématu, jako je sexuální obtěžování, je důležité nejen zjistit, co se ženám stalo, ale především pochopit, jak se s tím vyrovnávají, jak se jejich vnímání vyvíjí v čase a jak to ovlivňuje jejich každodenní život.

Narativní výzkum je rovněž cenným nástrojem pro propojení individuálních zkušeností se širším sociálním kontextem. Jak uvádějí Clandinin a Connelly (2000), osobní příběhy nikdy neexistují izolovaně, ale vždy odrážejí vliv okolního prostředí, například kulturních očekávání, právních norem či institucionální podpory. V případě žen migrantek je tedy nezbytné nejen analyzovat jejich přímé zkušenosti se sexuálním obtěžováním, ale zároveň zohlednit faktory jako jazykové bariéry, kulturní rozdíly či právní postavení v hostitelské zemi.

Narativní metoda je obzvláště vhodná pro výzkum citlivých témat, protože participantkám poskytuje prostor vyjádřit se vlastním způsobem a tempem. Jak uvádí Chase (2018), tento přístup umožňuje nejen sběr faktických informací, ale i analýzu toho, jak lidé své příběhy konstruují a co jim připadá důležité sdělit. To je zásadní u osob, které mohou být ovlivněny mocenskými nerovnostmi nebo strukturálními překážkami – například u migrantek, které mohou mít obavy z odsouzení či nepochopení ze strany majority (Runge, 2012).

Ačkoli narativní přístup přináší mnoho výhod, je třeba brát v úvahu i jeho omezení. Jedním z nich je skutečnost, že vyprávění jednotlivých žen odráží jejich osobní zkušenosti, které nemusí být plně zobecnitelné na všechny migrantky (Atkinson, 1997). Hlavním přínosem mého výzkumu je však právě detailní vhled do individuálních prožitků, který umožňuje hluboce porozumět specifickým výzvám, jimž ženy migrantky čelí.

Další výzvou narativního výzkumu je jeho emoční náročnost – jak pro samotné participantky, tak pro výzkumnici. Dickson-Swift et al. (2007) upozorňují, že práce s citlivými tématy může vyvolávat silné emoce a zdůrazňují důležitost zajištění bezpečného prostoru, možnosti kdykoliv rozhovor ukončit a poskytnutí informací o dostupné podpoře a organizacích, které se zabývají ochranou a pomocí obětem sexuálního obtěžování.

7.2 Výzkumný vzorek

Pro tento výzkum jsem zvolila vzorek žen migrantek ve věku 18–26 let, které studují na Univerzitě Palackého v Olomouci a žijí v České republice minimálně jeden rok. Tento výběr byl motivován několika klíčovými faktory, jako je věková podobnost,

studium na univerzitě a sdílení stejného genderu, což mi umožnilo přiblížit se účastnicím životním stylem a vytvořit prostředí, ve kterém se jim snáze svěřovalo.

Výzkum se zároveň zaměřuje na problematiku sexuálního obtěžování, jež je obecně významně genderově podmíněné, přičemž ženy jsou tímto jevem vystaveny častěji než muži. Mladé ženy, zahrnuté ve vybraném věkovém rozmezí 18–26 let, představují skupinu, která je vůči sexuálnímu obtěžování a násilí zvláště zranitelná, zejména v cizím prostředí, kde mohou čelit zvýšenému riziku vykořisťování, diskriminace a mocenské nerovnováhy (UN Women, 2021). Toto období přechodu mezi adolescencí a dospělostí je charakteristické získáváním větší autonomie, ale zároveň nese nejistotu spojenou s adaptací na nové sociální a kulturní prostředí, což dále zvyšuje relevantnost výběru tohoto vzorku pro zkoumání zkušeností s genderově podmíněným obtěžováním.

7.2.1 Kontext migrace a délka pobytu v České republice

Délka pobytu v hostitelské zemi představuje významný faktor ovlivňující proces sociální adaptace migrantů. První rok bývá často spojen s akulturačním stresem, kdy se jednotlivci postupně učí orientovat v novém kulturním a sociálním prostředí. Berry (1997) zdůrazňuje, že proces akulturace může vést k různým strategiím přizpůsobení – od integrace až po marginalizaci –, což ovlivňuje celkový pocit bezpečí a přijetí v nové zemi. U žen migrantek může být tato fáze náročnější, zejména pokud se jejich každodenní zkušenost v hostitelské společnosti vyznačuje nejistotou nebo negativními interakcemi.

S delší dobou pobytu se migranti obvykle lépe orientují v institucích, sociálních normách i dostupných možnostech podpory, a mohou si postupně vytvářet sociální vazby, které napomáhají jejich začlenění. To však neznamená, že proces adaptace probíhá rovnoměrně; jeho průběh je určován souhrou osobních, sociálních a strukturálních faktorů, které mohou ženy v jednotlivých fázích pobytu ovlivňovat odlišným způsobem. Jak upozorňuje Anthias (2012), adaptace migrantů je formována kombinací různých identit a sociálních pozic, což může mít dopad na jejich každodenní zkušenost i možnosti integrace.

7.2.2 Univerzitní prostředí

Zaměření na studentky Univerzity Palackého jsem zvolila z několika důvodů. Prvním je praktická přístupnost participantek, kdy je možné je kontaktovat prostřednictvím univerzitních platforem, studentských spolků, skupin nebo prostředníků. Druhým důvodem je sdílení prostředí a zkušeností, které usnadňuje porozumění jejich každodenním prožitkům. Studium na univerzitě totiž představuje specifický rámec, ve kterém se ženy migrantky pohybují a formují své sociální interakce, vnímání bezpečnosti a zkušenosti s okolním prostředím. Tento rámec zahrnuje nejen akademické aktivity, jako jsou přednášky či semináře, ale také širší spektrum každodenních situací spojených se studentským životem – například bydlení na kolejích, účast na společenských akcích, práce na částečný úvazek či pohyb ve veřejných prostorách kampusu.

Je důležité zdůraznit, že univerzitní prostředí samo o sobě není předmětem tohoto výzkumu. Slouží pouze jako praktický a sdílený kontext, který umožňuje pozorovat a analyzovat zkušenosti žen migrantek s problematikou sexuálního obtěžování v každodenním životě. Vysokoškolská zkušenost poskytuje společný rámec pro porozumění sociálním interakcím a reakcím na obtěžování, aniž by byl samotný akademický nebo institucionální prostor hlavním předmětem zkoumání.

Navíc univerzita představuje prostor, kde se prolínají různé kulturní zvyklosti, normy a očekávání týkající se genderových vztahů. Pro migrantky to může znamenat konfrontaci s novými sociálními pravidly, která se liší od jejich zkušeností z domovské země. Kontakt s lidmi sdílejícími studentský život jim zároveň umožňuje navázat první sociální vazby, které se mohou rozvíjet i mimo univerzitní prostředí a přispívat k jejich širšímu sociálnímu začlenění.

7.3 Vstup do terénu

Před samotným vstupem do terénu jsem se systematicky seznámila s teoretickými východisky a odbornou literaturou týkající se problematiky sexuálního obtěžování a migrantek, aby byla má práce ukotvena v relevantním kontextu a umožnila kritické a informované zpracování dat. Následně jsem začala proces vyhledávání možností kontaktování participantek, který probíhal více kanály. Prvotně jsem se obrátila na své

sociální a profesní kontakty a zjišťovala, zda neznají ženy, které by měly zájem se výzkumu účastnit. Dále jsem systematicky kontaktovala různé instituce, univerzitní kluby a organizace zaměřené na podporu studentů a migrantů, a rovněž jsem oslovovala potenciální účastnice přímo prostřednictvím fakultních kateder.

7.4 Reflexe a pozicionalita

V rámci tohoto výzkumu je důležité reflektovat vlastní roli jakožto výzkumnice, neboť osobní zkušenosti, sociální postavení a perspektivy mohou ovlivnit jak interpretaci dat, tak interakci s participantkami. Pozicionalita se vztahuje k vědomému uvědomění si vlastního postavení v rámci výzkumného procesu, což zahrnuje faktory jako gender, etnicitu, socioekonomické zázemí či akademické postavení (Rose, 1997). Tyto aspekty mohou formovat vztahy mezi výzkumníci a participantkami a ovlivnit dynamiku rozhovorů i samotnou analýzu dat (Berger, 2015).

Vzhledem k tomu, na jaký vzorek se výzkum zaměřuje, je nutné zvážit, jakým způsobem mé vlastní postavení ovlivňuje sběr dat a interpretaci jejich výpovědí. Jak upozorňuje England (1994), výzkumnice nikdy nevstupuje do výzkumného pole jako neutrální pozorovatelka – její přítomnost, způsob kladení otázek i neverbální komunikace mohou ovlivnit odpovědi participantek a celkové vnímání výzkumu.

Důležitou součástí reflexe bylo uvědomění si mocenské nerovnováhy, která může v rozhovorech vznikat. Přestože jsem se snažila vytvářet bezpečné a podporující prostředí, bylo třeba počítat s tím, že některé participantky mohly vnímat rozhovor jako potenciálně citlivou či konfrontační situaci. Jak zdůrazňuje Hesse-Biber (2014), v kvalitativním výzkumu týkajícím se zranitelných skupin je zásadní věnovat pozornost vztahům mezi výzkumníci a participantkami a zajistit, aby byly rozhovory vedeny s maximální etickou citlivostí. Abych tuto dynamiku minimalizovala, kladla jsem důraz na empatický přístup, otevřenou komunikaci a poskytnutí dostatečného prostoru pro vyjádření participantek bez pocitu nátlaku.

Dalším důležitým aspektem reflexe bylo uvědomění si možných předpokladů, které bych mohla do výzkumu nevědomě vnášet. Například mé vlastní přesvědčení o míře rizika sexuálního obtěžování ve veřejném prostoru mohlo ovlivnit způsob, jakým jsem formulovala otázky nebo interpretovala odpovědi. To je v souladu

s tvrzením Pillow (2003), že výzkumníci by měli aktivně reflektovat své předpoklady a předsudky a neustále je podrobovat kritické analýze.

Já jsem konkrétně zaměřovala na neustálou reflexi formulace otázek, kdy jsem pravidelně přehodnocovala způsoby otázek tak, aby nebyly zatížené vlastním názorem a zkušeností a nevedly tedy k určité odpovědi.

Celkově byla reflexe a pozicionalita klíčovými součástmi výzkumného procesu, neboť umožnily hlubší porozumění vztahu mezi výzkumníci a participantkami a přispěly k tomu, aby byl výzkum co nejvíce eticky proveden, transparentní a citlivý k perspektivám žen migrantek. Jak shrnuje Berger (2015), reflexivita je zásadním prvkem kvalitativního výzkumu, protože umožňuje výzkumníkům uvědomit si jejich vlastní vliv na proces sběru a analýzy dat a zároveň posiluje důvěryhodnost a validitu výzkumných zjištění.

7.5 Etika ve výzkumu

Vzhledem k citlivosti tématu sexuálního obtěžování je etická dimenze tohoto výzkumu klíčová, a proto je při práci s účastnicemi, které mohou mít traumatizující zkušenosti, nezbytné zajistit bezpečné prostředí, ve kterém mohou své příběhy sdílet bez obav z negativních důsledků. Součástí tohoto přístupu je dodržení principu informovaného souhlasu, kdy byly všechny účastnice předem seznámeny s cílem výzkumu, metodologií, dobrovolností účasti a možnostmi kdykoliv odstoupit bez udání důvodu, čímž je respektováno jejich autonomní rozhodování a právo na ochranu vlastní bezpečnosti a soukromí.

Dalším důležitým prvkem je důvěrnost a anonymita. Veškerá získaná data byla zpracována anonymizovaně a citlivé informace jsou chráněny tak, aby nebylo možné zpětně identifikovat jednotlivé účastnice. To zahrnuje například použití pseudonymů a odstranění jakýchkoliv osobně identifikovatelných údajů.

Rozhovory probíhaly v bezpečném prostředí, které si participantky samy zvolily s možností přestávky nebo ukončení konverzace v případě, že by pro účastnice byla příliš náročná. Kromě toho jim v případě zájmu byly poskytnuty informace o podpůrných organizacích, na které se mohou obrátit v případě potřeby psychologické nebo právní pomoci.

7.6 Analýza dat

Analýza dat v rámci narativního výzkumného designu byla zaměřena na porozumění tomu, jak ženy migrantky vyprávějí své příběhy a jaké významy připisují svým zkušenostem. Narativní přístup je vhodný zejména při zkoumání komplexních, osobně prožívaných témat, protože umožňuje zachytit nejen obsah sdělení, ale také způsob vyprávění, kontext, vztah mezi jednotlivými událostmi a emoce, které účastnice do vyprávění vkládají (Riessman, 2008; Chase, 2018). Pro tuto práci byl zvolen proto, že poskytuje prostor pro zachycení subjektivních zkušeností se sexuálním obtěžováním a umožňuje pochopit, jak tyto zkušenosti zapadají do širší životní situace žen migrantek.

Příprava dat

Výzkum zahrnoval šest polostrukturovaných rozhovorů, které trvaly přibližně 90 minut. Tento formát umožnil kombinovat předem připravené otázky s flexibilitou reagovat na témata, která účastnice samy přinesly. Rozhovory probíhaly osobně i online, podle možností a preferencí účastnic. Všechny byly zaznamenány (se souhlasem účastnic) a následně doslova přepsány. Při transkripci byly odstraněny všechny osobní a identifikovatelné údaje, aby byla zajištěna anonymita a ochrana soukromí, v souladu s doporučeními pro etický kvalitativní výzkum (Clandinin & Connelly, 2000; Kaiser, 2009).

Analytický postup

Analýza probíhala v několika krocích. Nejprve jsem pracovala s transkripty rozhovorů formou otevřeného kódování, při němž jsem rozdělovala text na menší významové jednotky a přiřazovala jim kódy. Kódy vznikaly přímo z dat, tedy induktivně, bez předem připravené sady. Tento přístup je vhodný v situacích, kdy chceme zachytit osobní interpretace a významy, které se mohou v jednotlivých příbězích výrazně lišit (Charmaz, 2014).

V následující fázi jsem porovnávala jednotlivé kódy mezi sebou a hledala souvislosti a opakující se prvky. Kódy, které se tematicky nebo významově přibližovaly, byly postupně sdružovány do širších kategorií. Tyto kategorie následně sloužily jako základ pro vytváření hlavních témat, která popisovala klíčové oblasti vyprávění — například způsoby, jak účastnice interpretovaly své zkušenosti, jak mluvily

o bezpečí, vztazích, emocích nebo významu obtěžování v jejich životním příběhu. Témata nebyla určována pouze podle četnosti, ale také podle jejich významu a hloubky v narativech, což je běžný postup v kvalitativní analýze (Braun & Clarke, 2006; Riessman, 2008).

V průběhu analýzy jsem se opakovaně vracela k původním transkriptům, ověřovala, zda kódy odpovídají skutečnému obsahu vyprávění, a podle potřeby je upravovala. Tímto postupem jsem se snažila zachovat autenticitu příběhů a zajistit, aby výsledná témata přesně odrážela to, co účastnice sdělovaly, nikoli pouze můj první dojem. Tento přístup pomohl zachytit nejen společné vzorce, ale také jemnější nuance, které se objevovaly napříč jednotlivými příběhy.

8 Co je sexuální obtěžování optikou žen migrantek

Zkušenostem participantek lze lépe porozumět, pokud je zasadíme do širšího kontextu výskytu sexuálního obtěžování v České republice. Dlouhodobé výzkumy, včetně šetření organizace proFem z roku 2021, ukazují, že se sexuálním obtěžováním nebo jinou formou sexualizovaného násilí se v ČR setkává významná část populace, zejména žen. Verbální obtěžování, nevyžádané poznámky či sexualizované komentáře patří k nejčastějším formám, zatímco muži takové chování zažívají podstatně méně často. Tento kontext naznačuje, že projevy, které ženy v rozhovorech popisují, nejsou ojedinělými zkušenostmi, ale odrážejí širší společenský jev, v němž je sexualizované chování často normalizováno a přítomné ve veřejném prostoru.

Tato kapitola představuje analýzu narativů žen migrantek a zaměřuje se na to, jak účastnice sexuální obtěžování definují, interpretují a jaké významy mu přisuzují. V jejich výpovědích se objevují různé formy – fyzické, verbální i neverbální, přičemž společným prvkem je narušení osobních hranic a pocitu autonomie. Účastnice popisovaly situace, které zahrnovaly jak nevyžádaný fyzický kontakt, tak i projevy nepřiměřené pozornosti, například vtíravé sledování či intenzivní pohledy. Z jejich výpovědí je patrné, že sexuální obtěžování nevnímají pouze jako izolovaný čin, ale jako širší škálu chování, které je pro ně nepříjemné, dotěrné nebo vyvolává pocit ohrožení.

Účastnice zároveň zdůrazňovaly, že obtěžování je vždy spojeno s jasným rozpoznáním nechtěnosti situace – tedy momentu, kdy druhá osoba ignoruje hranice, náznaky nezájmu nebo explicitní odmítnutí. Jak uvedla jedna z nich:

„Je to víc než dotýkání, je to jako snažit se o kontakt s někým, kdo říká ne, nebo si nevšímat, že ten člověk s vámi nechce mluvit, a narušovat tak jeho osobní prostor. Mám pocit, že když mě někdo pozve na drink, je to trochu dotěrné, protože ho neznám.“

¹(Participantka C)

Tato výpověď je silná právě tím, že propojuje několik rovin: fyzickou, neverbální i situační. Ukazuje, že obtěžování není definováno pouze samotným aktem (např. dotykem), ale také záměrem a přetrváváním kontaktu navzdory odmítnutí. Zároveň

¹ Překlad autorky z anglického jazyka

doplňuje argument uvedený výše — tedy že pro účastnice je klíčový pocit narušení autonomie, bez ohledu na to, zda byl zásah fyzický, slovní či „jen“ opakovaným pokusem o navázání kontaktu.

Podobně i jiná účastnice popsala, že obtěžování může mít různé podoby, které se navzájem doplňují:

„Pro mě to znamená, že na mě někdo může šahat když to nechci, nebo má nějaké sexuální narážky nebo je tam nějaký sexuální podtext v jeho slovech. Vlastně jako i nějaký pohled to může být, člověk to cítí, když na tebe někdo zírá.“ (Participantka A)

Tato výpověď dále potvrzuje, že pro ženy není rozhodující konkrétní forma chování, ale subjektivní prožitek narušení prostoru a pocitu bezpečí. Fyzické doteky, sexualizované výroky i intenzivní pohledy jsou v jejich zkušenostech propojené tím, že jsou nevyžádané a působí jako tlak nebo neúcta vůči jejich hranicím.

Teoretické rámce sexuálního obtěžování často zdůrazňují kombinaci fyzických, verbálních a neverbálních projevů a jejich dopad na autonomii a subjektivní pocit bezpečí (např. MacKinnon, 1979; Heise, 2015). Výpovědi participantek tento rámeček potvrzují, avšak zároveň ukazují, že obtěžování může být vnímáno i v běžných sociálních situacích, které se mohou jevit jako neškodné — například opakované pozvání od cizího muže. Právě v těchto „šedých zónách“ účastnice často vnímají největší tlak, protože zde dochází k jemnějším, ale stále nepříjemným formám narušení osobních hranic.

9 Zkušenosti žen a jejich prožívání pobytu/studia po sexuálním obtěžování

Tato kapitola se zaměřuje na to, jak ženy vnímaly své okolí po této zkušenosti, jaké emoce prožívaly a jak se změnila jejich vnímání bezpečných a nebezpečných prostor. Analýza ukazuje, že událost ovlivnila nejen jejich fyzické pohybování v prostoru, ale i důvěru k okolí.

9.1 Změna vnímání bezpečnosti míst

Jak vyplývá z teoretické části této práce, pocit bezpečí a přístup k důvěryhodným prostředím představují klíčový předpoklad úspěšné adaptace žen migrantek v hostitelské společnosti. Bezpečné prostředí podporuje rozvoj sociálních vztahů, posiluje sebevědomí a umožňuje aktivní zapojení do veřejného života (Freedman, 2016). Z rozhovorů s účastnicemi vyplynulo, že vnímání bezpečí není stabilní, ale vyvíjí se podle kontextu, zkušeností i toho, jaké sociální interakce jednotlivá prostředí umožňují.

Významnou roli v jejich každodenním pocitu bezpečí sehrávala zejména místa, která byla spojena se známým prostředím, sdílenými hodnotami a předvídatelnými interakcemi. Takové prostory nabízely nejen funkční zázemí pro studium či práci, ale především pocit přijetí a respektu. Akademické prostředí bylo jedním z nejčastěji zmiňovaných míst, kde se ženy cítily relativně v bezpečí. Účastnice popisovaly, že kampus, knihovna či kolej pro ně představovaly prostředí, ve kterém se mohly volně pohybovat, aniž by musely řešit zvýšenou míru rizika nebo nežádoucí pozornosti.

Jak uvedla jedna z participantek:

„Já vím že prostě ve škole se nemusím bát, nad učením strávím dost času a třeba knihovna nebo studovna je fajn. Tam jsou ostatní studenti nebo vyučující, tam nad tím ani nepřemýšlím, akorát pak ty cesty večer pryč no.“ (Participantka D)

Pro mnohé ženy byla tato místa důležitá i proto, že v nich mohly navazovat nové sociální vztahy a vytvářet si podpůrné komunity. Sdílené prostředí – například přednášky v cizím jazyce, studijní skupiny či setkání s jinými migranty – jim poskytovalo pocit sounáležitosti a snížení nejistoty spojené s novým prostředím.

„Jako cizinka je jednodušší si najít kamarády na přednáškách nebo tak, když chodím na předměty v cizím jazyce tak vím že mi budou rozumět, hlavně tam potkám lidi, které zajímají podobné věci, hlavně ze začátku, když jsem tu začínala to bylo důležité.“² (Participantka C)

² Překlad autorky z anglického jazyka

Podpora od lidí v podobném postavení – studentů, učitelů či dalších migrantů – zároveň posilovala jejich možnost sdílet vlastní zkušenosti a zvládat obtížné situace spojené s adaptací:

„Chápu, já bych řekla, že celá moje společnost stojí na univerzitě a na univerzitě je dost migrantů, tak necítím toho tolik a asi cítím podporu od učitelé.“ (Participantka A)

Vnímání bezpečí se však výrazně měnilo mimo tato strukturovaná a sdílená prostředí. Některé účastnice upozorňovaly, že v kategoriích veřejných míst, kde se pohybují cizí lidé, riziko nežádoucího chování výrazně narůstá. To se odráželo i na jejich strategii seznamování či výběru sociálních interakcí.

Jedna z participantek popsala, že volí především prostředí, kde očekává respekt a menší pravděpodobnost obtěžování:

„Neseznamuju se takhle protože tam je prostě hodně lidí co chce od tebe jenom sex vyloženě. Takže víc třeba na kolejích, na univerzitě, na setkáních se seznamuji.“ (Participantka B)

Tento vzorec odpovídá také poznatkům odborné literatury, podle níž bezpečná a inkluzivní prostředí významně snižují riziko genderově podmíněného násilí a posilují pocit agency žen (DaViera, 2020). Pro účastnice tedy nebylo klíčové pouze fyzické prostředí, ale i sociální kontext – kdo se v prostoru nachází, jaká je dynamika interakcí a nakolik jsou respektovány jejich hranice.

Významnou roli v jejich pocitu bezpečí hrála i denní doba. Zatímco v průběhu dne většina žen pociťovala relativně vysokou míru jistoty, po setmění se jejich chování výrazně měnilo. Omezení pohybu, vyhýbání se určitým místům nebo nutnost mít doprovod byly popisovány jako běžné strategie.

„Nikdy nechodím ven večer, když nemám někoho, kdo by šel se mnou a v případě potřeby mi pomohl.“³ (Participantka C)

Tato proměna vnímání bezpečí ukazuje, že pocit ohrožení není pro ženy migrantky abstraktní nebo přehnaný, ale vychází z konkrétních zkušeností a jejich interpretace

³ Překlad autorky z anglického jazyka

prostředí. Vnímání rizika po setmění tak není izolovaným jevem jednotlivých participantek, ale součástí širšího způsobu, jak ženy hodnotí bezpečnost v prostředí, kde se mohou stát terčem nežádoucí pozornosti či obtěžování.

9.2 Jazyková bariéra jako „zesilovač“ nejistoty

Pro některé z participantek představovala jazyková bariéra významný zdroj nejistoty a obav. Nejistota nebyla spojená pouze s běžnou každodenní komunikací, ale především se strachem, že v krizové situaci — například při sexuálním obtěžování nebo jiném typu napadení — by nebyly schopny přivolat pomoc. Tento pocit byl silný zejména u žen, které nemluvily česky nebo měly jen velmi omezené jazykové dovednosti.

Obavy se často netýkaly jen samotného aktu obtěžování, ale spíše jeho možných následků a situací, kdy by potřebovaly rychle reagovat, komunikovat s policií nebo jinými institucemi. Participantky uváděly, že se necítí jisté, zda by vůbec byly schopny si v takové chvíli pomoc efektivně zajistit. Zvláštní důraz kladly na absenci angličtiny mezi staršími obyvateli a v některých případech i u složek, u kterých by předpokládaly, že budou schopny poskytnout pomoc v krizových situacích, tedy například u policie.

„Ano, ano. A myslím si, že nejnebezpečnější věcí v tomto městě je to, že policie ani nemluví anglicky. Takže pokud mám problém, někdo mě sleduje na ulici a já zavolám policii, nikdo mi nepomůže, protože i když zavolám, nerozumí mi a zavěsí mi telefon. A to je opravdu velmi nebezpečné.“⁴ (Participantka C)

V důsledku této jazykové bariéry se u žen objevuje zvýšený strach ze situací, kdy by se ocitly samy, bez možnosti spolehnout se na své okolí. Nejistota, zda by jim v případě potřeby někdo porozuměl a pomohl, přispívá k jejich rozhodování o každodenních aktivitách. Tento pocit je u některých natolik silný, že raději zcela mění své návyky a omezují pohyb po městě — zejména v odpoledních a večerních hodinách. Často se vyhýbají tomu, aby chodily ven samy, a raději se pohybují pouze ve společnosti známých osob, které by jim v případě potřeby mohly pomoci.

Jazyková bariéra tak nevytváří pouze praktický problém při komunikaci, ale zároveň výrazně přispívá k prohlubování strachu a omezení v každodenním životě. Situace, které by za běžných okolností mohly být zvládnutelné, jsou kvůli ní vnímány jako

⁴ Překlad autorky z anglického jazyka

rizikovější a vedou ženy k preventivnímu omezení pohybu a aktivity ve veřejném prostoru.

„Jo, často je to pro mě velmi nepříjemné a kvůli tomu se bojím chodit ven, někteří Češi, hlavně ti starší, s mladšími se dá komunikovat, ale oni vůbec nemluví anglicky. A když musím večer jít ven sama, co bych dělala, když mě někdo sledoval? Co kdybych zavolala někomu staršímu, kdo mi nerozumí, když to potřebuji? Proto se snažím naučit alespoň základní fráze, aby mi lidé mohli pomoci, když to budu potřebovat.“

⁵(Participantka E)

9.3 Nebezpečná místa, preventivní a obranné strategie

Mezi nejčastěji zmiňovaná místa, kde se ženy cítí nejistě nebo přímo ohroženě, patří parky, taneční kluby a temné uličky. Parky se pro ženy stávají potenciálně nebezpečnými především ve večerních a nočních hodinách, kdy kvůli tmě ztrácejí vizuální kontrolu nad svým okolím a nejsou schopny včas vyhodnotit případné hrozby. Podobně negativně jsou vnímány i tmavé, špatně osvětlené ulice, kde je pravděpodobnost nečekaného a nechtěného kontaktu vnímána jako vyšší.

Často mají ženy vymyšlené své preventivní obranné opatření, aby zamezily a minimalizovaly riziko střetu s někým, kdo by jim mohl ublížit. Většina spočívá v tom, aby se tmavým místům úplně vyhnuly, klidně půjdou o něco delší cestou, jen aby nemusely jít potmě.

*„Někdy, víte, když je to třeba temná ulička a vidím muže nebo někoho, kdo je trochu opilý, a samozřejmě nevím, jestli se ke mně přiblíží, tak se tvářím jako by nic, víte, a jdu kousek dál, řekněme, že si to domů trochu prodloužím. Ale vím, že budu v bezpečí.“*⁶ (Participantka F)

Některé z participantek uvedly, že v reakci na pocit ohrožení si osvojily obranné pomůcky, které jim dodávají alespoň částečný pocit bezpečí. Nejčastěji zmiňovanou pomůckou byl pepřový sprej, který pro ně představuje jednoduchý a dostupný prostředek sebeobrany. Jeho nošení se pro některé ženy stalo běžnou součástí každodenního pohybu ve veřejném prostoru. Sprej mají u sebe nejen při večerních návratech domů, ale i během běžného dne.

⁵ Překlad autorky z anglického jazyka

⁶ Překlad autorky z anglického jazyka

„Když někam chodím sama, snažím se mít u sebe vždycky něco co si myslím, že mi pomůže. Od přítele jsem dostala pepřový sprej a nosím ho vždycky u sebe. Jako někdy ho mám v kabelce, což je blbý kvůli používání, ale i tak.“ (Participantka A)

Pepřový sprej přitom neslouží pouze jako nástroj fyzické ochrany, ale i jako psychologická opora. Vědomí, že mají něco, čím se v případě ohrožení mohou bránit, přispívá ke snížení úzkosti a podporuje pocit kontroly nad situací. Některé ženy dokonce uvádějí, že sprej nosí nachystaný přímo v kapse, aby ho měly v případě potřeby okamžitě po ruce. Tato připravenost je výsledkem vnitřní potřeby být neustále ve střehu a reagovat na možné riziko.

„Mám u sebe pepřák, tomu říkáte? No prostě sprej, když mám kapsy tak ho vždycky mám, objednávala jsem si i klíčenku se zařízením co je hlasitý když to zmáčknu, abych přivolala pozornost.“ (Participantka D)

Používání obranných prostředků, jako je pepřový sprej, tak vypovídá nejen o míře vnímaného nebezpečí, ale i o aktivní snaze žen chránit se v prostředí, které nevnímají jako zcela bezpečné. Tyto strategie však nejsou omezené pouze na pohyb ve veřejném prostoru. Ženy obdobně přistupují i k situacím, které se odehrávají v uzavřených sociálních prostředích, jako jsou taneční kluby či bary, kde se riziko nevyžádaného chování může projevat jinou formou.

Co se týče tanečních klubů, některé participantky vyjadřovaly obavy z možnosti, že by jejich nápoj mohl být nepozorovaně intoxikován drogou. Tento strach pramení především z rizika následné ztráty kontroly nad vlastním tělem v důsledku změněného stavu vědomí či bezvědomí. Jako nejčastější preventivní strategii uváděly, že svůj nápoj nikdy nenechávají bez dozoru, vždy si jej nosí s sebou, a pokud by zůstal, byť jen na chvíli bez jejich pozornosti, raději ho dále nekonsumují.

„Jo, například nikdy nenechám pít bez dozoru kvůli drogám, protože jsem jednou omdlela. Takže se moje chování změnilo.“⁷ (Participantka C)

Z rozhovorů také vyplynulo, že nejde o ojedinělý případ. Další účastnice například uvedla, že:

⁷ Překlad autorky z anglického jazyka

„Já co třeba, беру si vždycky pít s sebou, nikde ho nenechávám, jen kamarádům, protože tam někdo může něco hodit za drogu a ani to nepoznám a pak nevím co by bylo semnou.“ (Participantka D)

V návaznosti na zkušenosti se sexuálním obtěžováním, především v prostředí nočních klubů a jiných společenských akcí, některé participantky uvádějí, že začaly měnit svůj způsob oblékání, zejména pokud se nebudou vyskytovat v okolí blízkých přátel.

„Neřeknu, že bych si oblíkla třeba hidžáb, ale třeba v klubu, když půjdu, je rozdíl, jestli půjdu s velkou skupinou, tak si můžu obléct tričko s výstřihem, kratší sukni, ale když jdu s kamarádkou tak se takhle neobleču, protože vím že se tam o mě nemá kdo postarat, takže si radši vezmu něco uzavřeného.“ (Participantka B)

Styl oblékání pro ně přestal být pouze prostředkem sebevyjádření či pohodlí, ale stal se také nástrojem prevence a strategie, jak se vyhnout nechtěné pozornosti. Ze strachu, že by jejich oblečení mohlo být vnímáno jako „vyzývavé“ a potenciálně vyprovokovat nevhodné chování, se vyhýbají určitému typu oblečení — například tričkům s výstřihem, oblečení na ramínka, krátkým sukním nebo přiléhavým šatům.

„Já už skoro nikam si neberu nic co vím, že by na mě chlapi koukali, jen když jdu třeba s přáteli, ale jinak sama moc ne, jen v létě když je fakt teplo. Fakt o to nestojím aby mě někdo nějak otravoval nebo tak.“⁸ (Participantka F)

Tento způsob přizpůsobení vlastního vzhledu je často spojen s vnitřním napětím a pocity nesvobody. Volbou „neutrálnějšího“ oblečení se snaží minimalizovat riziko obtěžování, které by mohlo být – v jejich očích nebo očích společnosti – zpětně spojováno s jejich vlastním vzhledem či chováním.

Tento způsob přizpůsobení vlastního vzhledu je často spojen s vnitřním napětím a pocity nesvobody. Volbou „neutrálnějšího“ oblečení se ženy snaží minimalizovat riziko obtěžování, ale zároveň tím reagují na představu, že právě jejich vzhled či oděv mohou ovlivnit chování okolí. Tímto procesem dochází k internalizaci společenských očekávání, která ženy učí, že nesou určitou míru odpovědnosti za to, jak se k nim ostatní lidé chovají. Jak upozorňuje i Heise (2015), genderové normy a stereotypy dlouhodobě ovlivňují způsob, jakým ženy chápou a předvídají riziko, a často je vedou k tomu, že internalizují tlak na „správné“ chování či vystupování. Internalizace se zde

⁸ Překlad autorky z anglického jazyka

projevuje tím, že ženy předvídají možné reakce okolí, přizpůsobují se jim a preventivně omezují svůj vzhled i způsob sebevyjádření, aby předešly situacím, za které by — v rámci stereotypního uvažování — mohly být následně obviňovány. Tento mechanismus posiluje pocit, že je na ženách, aby se neustále hlídaly, kontrolovaly a předcházely potenciálnímu riziku, což má dopad na jejich komfort, sebevědomí i každodenní svobodu.

10 Dopad na životní trajektorie a mezilidské vztahy

Tato kapitola se zaměřuje na perspektivy migrantek ohledně jejich pobytu v České republice a na faktory, které ovlivňují jejich rozhodnutí o budoucí mobilitě. Zkušenosti participantek ukazují, že migrace je vnímána především jako proces strategického plánování a osobního rozvoje, nikoli pouze jako reakce na negativní události či ohrožení. Ženy často uvažují o přesunu do jiné země z praktických důvodů, například za účelem pokračování ve studiu, získání pracovních zkušeností či lepšího finančního zajištění, a Českou republiku vnímají spíše jako jednu z několika zastávek na své životní trajektorii.

Současně se kapitola věnuje dopadu zkušeností se sexuálním obtěžováním a genderovou nerovností na mezilidské vztahy a sociální interakce participantek. Zatímco tyto zkušenosti neformují hlavní motivaci k migraci, významně ovlivňují přístup žen k seznamování a navazování kontaktů v novém prostředí. Vysoká míra opatrnosti a preference známých a ověřených sociálních struktur reflektuje nejen snahu o vlastní bezpečí, ale také adaptivní strategie, které migrantky uplatňují při orientaci v cizím prostředí.

Pokud některé z participantek plánují zemi v budoucnu opustit, nebývá to motivováno pocitem ohrožení či nebezpečím, ale spíše praktickými důvody. Nejčastěji zmiňují snahu pokračovat ve studiu na jiných univerzitách, získat zkušenosti ze zahraničí nebo najít pracovní příležitosti s lepším finančním ohodnocením. Českou republiku tak často vnímají jako jednu z více zastávek na své životní a studijní trajektorii, nikoli jako místo, které by bylo kvůli negativní zkušenosti automaticky zavrženo.

„No, myslím si, že bez ohledu na to, kde se nacházíte, v jaké zemi žijete, vždy budou existovat dobří i špatní lidé. Rozhodně to není něco, kvůli čemu bych chtěla zůstat tady

nebo musel odejít jinam. Spíše jsem uvažovala o tom, že se přestěhuji, abych mohla pokračovat ve studiu někde jinde.“⁹ (Participantka E)

Tento úryvek odhaluje zajímavý aspekt postoje participantky k její životní situaci – vnímání migrace jako procesu volby a osobního růstu, nikoli jako úniku před nebezpečím. Ačkoli v jiných částech jejich vyprávění zaznívají obavy spojené se sexuálním obtěžováním či genderovou nerovností, tyto zkušenosti nejsou hlavní motivací pro případné rozhodnutí o odchodu z České republiky. Migrace je zde spíše chápána jako strategický a pragmatický krok v rámci jejich vzdělávací nebo profesní dráhy, nikoli jako přímá reakce na negativní zkušenosti.

Tento pohled odráží pojetí migrantek jako aktivních akterek, které si zachovávají autonomii a kontrolu nad svými rozhodnutími. V souladu s přístupem Naila Kabeer (1999), který chápe *empowerment* jako schopnost jednat v rámci omezení a přetvářet je ve zdroje osobního rozvoje, zde ženy prokazují vysokou míru agentnosti. Svůj pobyt v Česku interpretují nikoli jako pasivní přizpůsobování se okolnostem, ale jako součást širšího životního a vzdělávacího projektu, který zahrnuje mobilitu, sebezdokonalování a akumulaci zkušeností.

Výpověď Participantky E zároveň naznačuje racionální odstup od generalizace negativních zkušeností – odmítá vnímat české prostředí jako inherentně nebezpečné či nepřátelské a vymezuje hranici mezi individuálními událostmi a strukturálním prostředím.

V souvislosti s mezilidskými vztahy se u participantek často objevuje zvýšená opatrnost při navazování nových kontaktů, zejména pokud jde o muže. Zkušenosti se sexuálním obtěžováním výrazně ovlivňují jejich přístup k seznamování a vedou k větší uzavřenosti vůči neznámým osobám. Ženy zpravidla nevyhledávají spontánní kontakt s cizími lidmi, obzvlášť pokud se nacházejí v prostředí, kde se necítí bezpečně nebo kde nemají oporu v přítomnosti svých přátel.

„No, stoprocentně ne. Sama bych se s žádným mužem nesečkala, musel by mě oslovit on a já jsem velmi opatrná, jak se chovají.“¹⁰ (Participantka F)

⁹ Překlad autorky z anglického jazyka

¹⁰ Překlad autorky z anglického jazyka

Seznamování probíhá spíše v rámci známých a ověřených sociálních struktur, jako je univerzitní prostředí, kde se pohybují lidé s podobnými zájmy, a kde mají pocit alespoň částečné důvěry. V neformálním veřejném prostoru, jako jsou ulice, kluby či neznámá společenská setkání, panuje výrazně vyšší míra nejistoty a ostražitosti.

11 Copingové strategie

Jednou z nejčastěji zmiňovaných copingových strategií, které participantky v souvislosti se sexuálním obtěžováním uváděly, byla potřeba mluvit o celé situaci – především s blízkými přáteli, spolužačkami nebo rodinou. Sdílení vlastní zkušenosti fungovalo jako základní forma emoční ventilace a vnitřního uvolnění. Jak ukazují i studie zabývající se reakcemi na genderově podmíněné násilí, verbální sdílení prožitku pomáhá ženám potvrdit vlastní realitu, získat psychickou oporu a redukovat vnitřní napětí (Heise, 2015). Mnohé účastnice zdůrazňovaly, že pro ně bylo důležité mít někoho, kdo je vyslechne bez hodnocení a kdo poskytne bezpečný prostor pro otevřenou artikulaci pocitů.

Jedna z nich popsala tuto strategii následovně:

„Pro mě popovídat s kýmkoliv nahlas vyřeší pro mě problém a budu mít nějaký myšlenky a nápady, jak to změnit.“ (Participantka A)

Podobnou formu opory zdůraznila i další účastnice, která uvedla:
„Jinak pokud se z toho chci nějak dostat tak si o tom promluví s přítelem nebo kamarádama.“ (Participantka B)

Z rozhovorů vyplynulo, že sdílení těchto zkušeností pomáhá zbavit se strachu, studu nebo nejistoty ohledně interpretace události. Neformální sociální podpora je v kontextu sexuálního obtěžování zásadní, protože ženy často čelí stigmatizaci, zpochybňování či tzv. shamingu, tedy pocitu viny spojenému s rolí oběti. Blízké vztahy tak působí jako ochranný faktor: poskytují emoční oporu, potvrzují legitimitu prožitku a posilují pocit sounáležitosti, který je klíčový pro obnovu psychické rovnováhy (Freedman, 2016).

Zároveň však není samozřejmé, že každá žena má možnost nebo odvahu se někomu svěřit. U některých se kombinace jazykové bariéry, kulturních rozdílů a omezeného

sociálního zázemí promítala do strategie mlčení. Obava, že jejich zkušenost nebude pochopena, bude bagatelizována či dokonce připsána jejich vlastní vině, vedla část participantek k tomu, že se uzavíraly do sebe.

Jak uvedla jedna z nich:

„Ano, zpracovávám to sama a možná po letech někomu řeknu, že se stalo to a to.“
(Participantka C)¹¹

Podobný motiv zaznívá i v jiné výpovědi:

*„Obvykle to nikomu neříkám, ale někdy mám pocit, že je to moje vina, i když vím, že to tak není, že je to vina těch lidí.“*¹² (Participantka E)

Takové strategie mlčení mohou být pochopeny jako důsledek strukturálního znevýhodnění, které Anthias (2012) popisuje jako „intersekční zranitelnost“ – tedy stav, kdy více vrstev marginalizace (gender, migrace, jazyk, status) omezuje přístup k podpoře a zvyšuje riziko izolace. Pokud žena nemůže nebo nechce sdílet svou zkušenost, může to vést k dlouhodobému potlačování emocí, které následně ovlivňuje sebedůvěru i schopnost navazovat důvěrné vztahy.

Ačkoli většina participantek řešila svoji zkušenost primárně prostřednictvím neformální opory, objevily se i případy vyhledání odborné pomoci. Jedna z žen popsala, že kvůli jazykové bariéře aktivně hledala psycholožku, která mluví jejím mateřským jazykem – očekávala větší porozumění a snazší komunikaci.

„Trochu ano, ale ona byla špatný psycholog, ona byla z Ukrajiny a měla některé svoje problémy i když já začínala mluvit o svých problémech, jakože tak to bylo proč mi o tom říkáš, já mám horší, můj muž ve válce, každý den pracuju a tak dál, ale víc jsem nezkoušela.“ (Participantka A)

Tento případ však ukazuje, že ani sdílený jazyk sám o sobě nezaručuje kvalitní podporu. Psycholožka bagatelizovala její zkušenosti, vztahovala sdělení zpět na sebe

¹¹ Překlad autorky z anglického jazyka

¹² Překlad autorky z anglického jazyka

a zpochybňovala její emoce. Tím nejen nenaplnila očekávání podpory, ale přispěla k dalšímu zranění. V odborné literatuře se tento jev označuje jako institucionální zrada, tedy situace, kdy instituce, od níž se očekává ochrana, selže a způsobí sekundární újmu (Smith et al., 2014).

Tato zkušenost odhaluje, jak křehké může být rozhodnutí svěřit se odborníkovi, zvláště pokud jde o ženu s migrační zkušeností. Očekávání bezpečí a empatie se zde střetlo s realitou, která vedla ke ztrátě důvěry. Takové selhání může mít dlouhodobý dopad – některé ženy po podobné zkušenosti odmítají další terapeutickou pomoc, což oddaluje proces uzdravování a posiluje pocit osamělosti. Zároveň to zdůrazňuje nutnost kulturně citlivé a genderově informované praxe v psychologické péči, která dokáže bezpečně pracovat s traumaty spojenými se sexuálním obtěžováním i migrací.

12 Vnímání sebe sama v prostředí sociálních stereotypů

Participantky často popisovaly zkušenosti se stereotypy, které se pojí s jejich národním původem a mají výrazný sexuální podtext. Tyto stereotypy ovlivňují nejen to, jak jsou vnímány ostatními, ale i to, jak samy nahlízejí na svou pozici ve společnosti a na legitimitu vlastních prožitků. Sexualizace identity se objevuje napříč kulturami – ať už jde o ženy pocházející z východní Evropy, nebo z Latinské Ameriky.

Jedna z participantek popsala, jak na ni Češi reagovali v klubech na základě toho, že pochází z Ruska:

„No já myslela, jak Ukrajinky třeba jsou hezké, tak jakože Češi za něma přijdou do klubu nebo jak si Češi myslí, že z Ruska z Ukrajiny holky hledají na jednu noc, taky se mi to jednou stalo, když si z Ruska tak si to myslí.“ (Participantka D)

Tyto zobecňující představy redukuje ženy na objekt touhy a sexualizovaného zájmu, bez ohledu na jejich skutečné záměry, chování nebo situaci. Taková forma vnímání může mít negativní dopad na jejich sebevědomí, vztah k vlastnímu tělu i schopnost navazovat nové mezilidské vztahy bez strachu z předpojatosti.

Podobnou zkušenost sdílí i další participantka, která se vyjadřuje k tomu, jak je vnímána kvůli svému latinskoamerickému původu:

„Najednou si myslím, že je to něco, co souvisí s tím, že jsem Latina nebo mluvím španělsky. Je to jako by všechny latinskoamerické ženy, pokud se na ně díváte z jiné

kultury, byly považovány za ženy, které jsou tu jen pro sexuální účely, že jsme nějakým způsobem neustále nadřazené a že se zabýváme tím, jak vyřešit vaši situaci, kdykoli si to přejete. Myslím, že je to něco, co se děje ve všech zemích, kam jsem přijela. Jakmile řeknu, že pocházím z latinskoamerické země a mluvím španělsky, hned si myslí, že jde o něco sexuálního. Je to opravdu o stereotypech..¹³ (Participantka C)

Tato výpověď ukazuje, jak hluboce zakořeněné jsou některé kulturní stereotypy a jak univerzální může být zkušenost sexualizace v kontextu migrace. Stereotypy spojené s latinskoamerickými ženami, jako je vnímání jejich sexuality jako dostupné a neustále přítomné, jsou často přítomny napříč různými společnostmi. Tyto stereotypy mohou vést k objektifikaci a marginalizaci těchto žen, což ovlivňuje jejich mezilidské vztahy a přístup k podpoře (McKenzie et al., 2025).

Tento typ rasializovaného a genderově podmíněného vnímání není ojedinělý. Hutcheson (2020) ukazuje, že mezinárodní studentky často čelí specifickým formám sexualizace své identity, které vyplývají ze zkreslených kulturních stereotypů. Tyto stereotypy mohou nejen ztěžovat navazování rovnocenných vztahů, ale i prohlubovat jejich marginalizaci v akademickém i společenském prostředí.

12.1 Trivializace vlastních zkušeností

U některých participantek se v rozhovorech objevila tendence trivializovat vlastní zkušenosti v porovnání s událostmi, které vnímají jako závažnější či tragičtější. Tento přístup je často spojen s vnitřním nastavením, které vede k relativizaci osobního prožitku na základě širšího kontextu – například válečného konfliktu v zemi jejich původu.

Výrazným příkladem je výpověď participantky z Ukrajiny, která své obtěžující zkušenosti sama zlehčuje s odkazem na válečnou situaci:

„Jakože vždycky přemýšlím o tom, že moje zkušenost není důležitá tolik jako lidí ve válce. Oni musí všechno vyřešit, já normálně v pohodě žiju.“ (Participantka A)

Tento výrok lze vnímat jako způsob, kdy si žena sama zlehčuje svou zkušenost, protože vnímá, že existují lidé, kteří jsou na tom podle jejího mínění „hůře“. Tento přístup může vést k přehlížení vlastních potřeb a omezené péči o sebe, stejně jako k odkládání

¹³ Překlad autorky z anglického jazyka

vyhledání podpory. Na druhé straně lze podobný postoj chápat také jako projev odolnosti (resilience) – schopnosti vyrovnat se s náročnými situacemi tím, že je jedinec umístí do širšího kontextu a najde si v něm určitou míru úlevy. V prostředí, kde jsou přítomny různé stresory spojené s migrací, může tato strategie pomoci zachovat každodenní fungování a udržet pocit kontroly nad vlastním životem. U migrantů a migrantek se podobné strategie objevují i jako mechanismus, který jim umožňuje „jít dál“ a nezůstávat uvězněni v obtížných zkušenostech. Výzkum ukazuje, že migrantky a ženy s uprchlickým pozadím často volí vyhýbavé nebo relativizační strategie, aby se vyrovnaly s náročnými životními situacemi, a tyto strategie mohou být pro ně užitečné, pokud jsou doplněny sociální podporou a možnostmi přístupu k bezpečnému prostředí (Salim, 2024).

Je tedy otázkou, zda se v takových případech jedná skutečně o zlehčování – ve smyslu odmítání významu prožité zkušenosti – nebo o vědomou volbu perspektivy, která ženám pomáhá udržet si pocit kontroly a smysluplného života. Klíčové je, zda tato strategie vede k postupnému zvládnutí zkušenosti, nebo spíše k dlouhodobému opomíjení vlastních potřeb.

Závěr

Tato práce si kladla za cíl porozumět tomu, jak ženy-migrantky prožívají sexuální obtěžování v českém prostředí, jak na něj reagují a jaké důsledky má tato zkušenost pro jejich každodenní život, mezilidské vztahy a proces sociální adaptace. Výzkumné otázky se soustředily na dopady obtěžování, způsoby, jakými ženy své prožitky zvládají, a na jejich vnímání vlastní sociální pozice v hostitelské společnosti. Kvalitativní analýza narativních rozhovorů umožnila tyto cíle naplnit a nabídnout hlubší vhled do problematiky z perspektivy samotných žen.

Z rozhovorů vyplynulo, že sexuální obtěžování není vnímáno jako izolovaný incident, ale jako zkušenost zasahující do mnoha oblastí života. Narušuje pocit bezpečí, formuje každodenní rozhodování, ovlivňuje sebevnímání a vymezuje hranice pohybu žen ve veřejném prostoru. Participantky popisovaly zejména nevyžádané dotýkání, zírání, narušování osobního prostoru či jiné invazivní projevy, které se často objevovaly v parcích, klubech a neosvětlených ulicích, ale někdy i v prostředích, která by mohla být považována za bezpečnější.

Analýza ukázala rozdíl mezi strategií zvládnání dopadů prožitku a opatřeními zaměřenými na prevenci dalších incidentů. Copingové strategie, které ženy popisovaly, se týkaly především hledání emoční opory a práce s vlastním prožitkem. Sdílení zkušeností s přáteli, partnery nebo spolužáky poskytovalo ženám pocit porozumění, bezpečí a úlevy. Neformální sociální podpora se ukázala jako jeden z klíčových nástrojů, jak zvládat následky obtěžování, zejména pocity studu, nejistoty nebo ohrožení. Některé ženy však své zkušenosti nesdílely z obavy před bagatelizací, jazykovým nepochopením či nedostatkem důvěry v okolí, což může vést k izolaci a dlouhodobému zatížení psychického zdraví.

Vedle toho participantky popisovaly také bezpečnostní a preventivní strategie, tedy konkrétní kroky, které podnikají, aby minimalizovaly riziko dalšího obtěžování. Patřilo mezi ně nošení pepřového spreje, vyhýbání se určitým místům, opatrnější pohyb po setmění či přizpůsobení vlastní oblečení. Ačkoli tyto strategie vznikají jako reakce na pocit ohrožení, nejde o způsoby zvládnání samotného prožitku, ale o snahu předcházet jeho opakování. Tyto postupy ukazují, že ženy často přebírají aktivní roli v ochraně vlastní bezpečnosti, což však současně vede ke značné míře seberegulace a omezení osobní svobody.

Důležitým motivem, který se ve výpovědích objevil, byla i zkušenost se stereotypizací. Mnohé participantky uváděly, že jsou vnímány skrze sexualizující či kulturní stereotypy spojené s jejich původem či jazykem, což ovlivňuje interakce s okolím a někdy i to, jak samy hodnotí své zkušenosti. Některé ženy tak mají tendenci své prožitky bagatelizovat, zejména ve srovnání s „většími problémy“ jiných osob ve svých komunitách. Tento mechanismus vnitřní trivializace může dále ztěžovat proces zpracování traumatu nebo vyhledání pomoci.

Výsledky práce mají širší obecný a vědecký přínos. Ukazují, jak se genderově podmíněné násilí projevuje v životech migrantek v českém prostředí a jak se prolíná s jejich migrační zkušeností, jazykovou situací a přístupem k podpoře. Studie tak rozšiřuje dosavadní poznání o perspektivu, která je v českém prostředí stále nedostatečně zastoupena. Narativní přístup umožnil zachytit nuance a subjektivní významy obtěžování, které nelze dobře postihnout kvantitativními metodami, a přispěl k lepšímu porozumění tomu, jak ženy interpretují své prožitky, jaké významy jim přisuzují a jaké sociální a strukturální podmínky jejich zkušenosti formují. Práce upozorňuje na to, že bezpečí, důvěra a kulturně citlivá podpora jsou klíčové faktory ovlivňující kvalitu života migrantek a jejich úspěšnou adaptaci v hostitelské zemi.

Současně je důležité reflektovat i limity tohoto výzkumu. Narativní rozhovory zachycují subjektivní zkušenosti a interpretační rámce participantek, což znamená, že výsledky představují jedinečný výsek reality zasazený do konkrétních osobních příběhů. Vzhledem k citlivosti tématu mohly některé respondentky určité zkušenosti nezmínit nebo je popsaly způsobem, který reflektuje jejich aktuální emoční rozpoložení, míru důvěry či jazykovou jistotu. Dalším limitem je, že výzkum se opírá o retrospektivní vyprávění, která mohou být ovlivněna časovým odstupem, selektivní pamětí a snahou dát minulým událostem určitý smysl. Tato omezení jsou vlastní kvalitativnímu narativnímu výzkumu a neoslabují hodnotu výsledků, spíše upozorňují na to, že získané poznatky je třeba vnímat jako interpretace zkušeností vyprávěných v konkrétním sociálním kontextu.

Celkově tato práce ukazuje, že zkušenosti se sexuálním obtěžováním významně formují život žen migrantek v českém prostředí a také ovlivňují jejich každodenní chování. Zároveň práce upozorňuje na absenci dostatečných podpůrných struktur a na

potřebu citlivé, kulturně kompetentní praxe v institucích, které mohou hrát zásadní roli v procesu uzdravování a posílení jejich bezpečí a autonomie.

Seznam literatury a zdrojů

- Anthias, F. (2012). Transnational Mobilities, Migration Research and Intersectionality. *Nordic Journal of Migration Research*, 2(2), 102–110.
- Anthias, F., & Yuval-Davis, N. (1992). *Racialized Boundaries: Race, Nation, Gender, Colour and Class and the Anti-Racist Struggle*. Routledge.
- Anwar, Farida & Österman, Karin & Björkqvist, Kaj. (2022). Sexual Harassment and Psychological Well-being of the Victims: The Role of Abuse-related Shame, Fear of Being Harassed, and Social Support. *Eurasian Journal of Medical Investigation*. 6. 227-239. 10.14744/ejmi.2022.73988.
- Atkinson P. (1997). Narrative Turn or Blind Alley? *Qualitative Health Research*. 7(3):325-344. doi:10.1177/104973239700700302
- Baroudi, M., & Nkulu Kalengayi, F. K. (2024). Sexual violence and rape among young migrants in Sweden: a cross-sectional study on prevalence, determinants, perpetrators, and reporting patterns. *Frontiers in Public Health*, 12.
- Berger, R. (2015). Now I see it, now I don't: Researcher's position and reflexivity in qualitative research. *Qualitative Research*, 15(2), 219–234. <https://doi.org/10.1177/1468794112468475>
- Berry, J. W. (1997). Immigration, acculturation, and adaptation. *Applied Psychology*, 46(1), 5-34. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.1997.tb01087.x>
- Bonanno, G. A. (2004). Loss, trauma, and human resilience. *American Psychologist*, 59(1), 20–28.
- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101.
- Braun, V., & Clarke, V. (2022). *Thematic analysis: A practical guide*. SAGE Publications.
- Catharine MacKinnon, *Sexual Harassment of Working Women* (New Haven, Conn.: Yale University Press, 1979)
- Calderón-Jaramillo M, Parra-Romero D, Forero-Martínez LJ, Royo M, Rivillas-García JC. Migrant women and sexual and gender-based violence at the Colombia-Venezuela border: A qualitative study. *J Migr Health*. 2020 Sep 29;1-2:100003.

- Campbell, Kirsten. (2022). On Violence as a Feminist Problem. In: Zilka Spahić Šiljak; Jasna Kovačević and Jasmina Husanović, eds. *Uprkos strahu i tišini: univerziteti protiv rodno zasnovanog nasilja*. Sarajevo: University of Sarajevo/TPO Foundation, pp. 31-40.
- Clandinin, D. J., & Connelly, F. M. (2000). *Narrative inquiry: Experience and story in qualitative research*. Jossey-Bass.
- Closson K, Boyce SC, Johns N, Inwards-Breland DJ, Thomas EE, Raj A. Physical, Sexual, and Intimate Partner Violence Among Transgender and Gender-Diverse Individuals. *JAMA Netw Open*. 2024 Jun 3;7(6):e2419137.
- Cohen, S., & Wills, T. A. (1985). Stress, social support, and the buffering hypothesis. *Psychological Bulletin*, 98(2), 310–357.
<https://doi.org/10.1037/0033-2909.98.2.310>
- Cortina, Lilia M., Mary P. Koss a Sarah L. Cook. What's the difference between sexual abuse, sexual assault, sexual harassment and rape? In: *The Conversation* [online]. 20. 9. 2018 [cit. 2024-10-10]. Dostupné z: <http://theconversation.com/whats-the-difference-between-sexualabuse-sexual-assault-sexual-harassment-and-rape-88218>.
- Crenshaw, K. (1991). Mapping the Margins: Intersectionality, Identity Politics, and Violence against Women of Color. *Stanford Law Review*, 43(6), 1241–1299.
<https://doi.org/10.2307/1229039>
- Creswell, J. W., & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches*. SAGE Publications.
- DaViera, A. L., Roy, A. L., Uriostegui, M., & Fiesta, D. (2020). Safe Spaces Embedded in Dangerous Contexts: How Chicago Youth Navigate Daily Life and Demonstrate Resilience in High-Crime Neighborhoods. *American journal of community psychology*, 66(1-2), 65–80.
<https://doi.org/10.1002/ajcp.12434>
- Dickson-Swift, V., James, E. L., Kippen, S., & Liamputtong, P. (2007). Doing sensitive research: What challenges do qualitative researchers face? *Qualitative Research*, 7(3), 327–353. <https://doi.org/10.1177/1468794107078515>
- European Institute for Gender Equality (EIGE). (2022). *Gender-based violence against women: The EU's response*. Vilnius: EIGE.

England, K. V. L. (1994). Getting personal: Reflexivity, positionality, and feminist research. *The Professional Geographer*, 46(1), 80–89. <https://doi.org/10.1111/j.0033-0124.1994.00080.x>

FRA – European Union Agency for Fundamental Rights. (2014). *Violence against women: An EU-wide survey. Main results report*. Luxembourg: Publications Office of the European Union.

Fitzgerald, L. F., Gelfand, M. J., & Drasgow, F. (1995). Measuring sexual harassment: Theoretical and psychometric advances. *Basic and Applied Social Psychology*, 17(4), 425–445. https://doi.org/10.1207/s15324834baspp1704_2

Freedman, J. (2016). *Gendering the International Asylum and Refugee Debate*. Palgrave Macmillan.

Freedman, J. (2016). *Gender, violence and politics in the Democratic Republic of Congo*. Routledge.

Heise, L., Greene, M. E., Opper, N., Stavropoulou, M., Harper, C., Nascimento, M., & Zewdie, D. (2019). *Gender inequality and restrictive gender norms: Framing the challenges to health*. *The Lancet*, 393(10189), 2440–2454.

Heise, L., & Kotsadam, A. (2015). Gender inequalities and their role in perpetuating violence: A global analysis. *The Lancet Global Health*, 3(6), e332–e340.

Herman, J. L. (1997). *Trauma and Recovery: The Aftermath of Violence--From Domestic Abuse to Political Terror*. Basic Books.

Hesse-Biber, S. N. (2014). *Feminist research practice: A primer* (2nd ed.). SAGE Publications.

Hutcheson, S. (2020). Sexual Violence, Representation, and Racialized Identities: Implications for International Students. *Education & Law Journal*, 2020(2), 191–221.

Charmaz, K. (2014). *Constructing grounded theory* (2nd ed.). Sage.

Chase, S. E. (2018). Narrative inquiry: Toward theoretical and methodological maturity. In N. K. Denzin & Y. S. Lincoln (Eds.), *The SAGE Handbook of Qualitative Research* (5th ed., pp. 546–560). SAGE Publications.

International Organization for Migration (IOM). (2020). *Gender-Based Violence and Migration: Global Report*. Geneva: IOM.

Jewkes, R., Flood, M., & Lang, J. (2015). Social norms and gender-based violence: A conceptual shift in prevention strategies. *The Lancet*, 385(9977), 1580-1589. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(14\)61683-4](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(14)61683-4)

Kabeer, N. (1999). Resources, agency, achievements: Reflections on the measurement of women's empowerment. *Development and Change*, 30(3), 435–464.

Kabeer, N. (2000). *The Power to Choose: Bangladeshi Women and Labour Market Decisions in London and Dhaka*. Verso.

Kaiser, K. (2009). Protecting respondent confidentiality in qualitative research. *Qualitative Health Research*, 19(11), 1632–1641.

Kelly, L. (1988). *Surviving Sexual Violence*. Polity Press.

Krahé, B., Berger, A., Vanwesenbeeck, I., Bianchi, G., Chliaoutakis, J., Fernández-Fuertes, A. A., Fuertes, A., de Matos, M. G., Hadjigeorgiou, E., Haller, B., Hellemans, S., Izdebski, Z., Kouta, C., Meijnckens, D., Murauskiene, L., Papadakaki, M., Ramiro, L., Reis, M., Symons, K., et al. (2014). Prevalence and correlates of young people's sexual aggression perpetration and victimisation in 10 European countries: a multi-level analysis. *Culture, Health & Sexuality*, 17(6), 682-699. <https://doi.org/10.1080/13691058.2014.989265>

Křížková, Alena (ed.), Čermáková, Marie, Dudová, Radka, Maříková, Hana, Uhdeová, Zuzana. (2005). *Obtěžování žen a mužů a sexuální obtěžování v českém systému pracovních vztahů. Rozsah, formy, aktéři, řešení. MPSV ČR 2005*. Praha: MPSV ČR.

Lazarus, R. S., & Folkman, S. (1984). *Stress, Appraisal, and Coping*. Springer.
Phillimore, J., Block, K., Bradby, H. et al. (2023). *Forced Migration, Sexual and Gender-based Violence and Integration: Effects, Risks and Protective Factors*. *Int. Migration & Integration* 24, 715–745. <https://doi.org/10.1007/s12134-022-00970-1>

MacKinnon, C. A. (1979). *Sexual harassment of working women: A case of sex discrimination*. Harvard University Press.

McKenzie, M., Medel, C.N., Tran, L.T. et al. A Shattered Dream: Women International Students' Experiences of Intimate Partner and Sexual Violence in Australia. *J Fam Viol* (2025). <https://doi.org/10.1007/s10896-025-00938-6>

Pillow, W. (2003). *Confession, catharsis, or cure? Rethinking the uses of reflexivity as methodological power in qualitative research*. *International Journal of Qualitative Studies in Education*, 16(2), 175–196.

<https://doi.org/10.1080/0951839032000060635>

proFem. (2021). *Zkušenosti obyvatel ČR se sexuálním násilím a sexuálním obtěžováním*. Dostupné z: <https://www.profem.cz/shared/clanky/251/proFem-vyzkum-2021.pdf>

Riessman, C. K. (2008). *Narrative methods for the human sciences*. Sage Publications.

Roberts, D. E. (1997). *Killing the Black Body: Race, Reproduction, and the Meaning of Liberty*. New York: Pantheon Books.

Rose, G. (1997). *Situating knowledges: Positionality, reflexivities and other tactics*. *Progress in Human Geography*, 21(3), 305–320.

<https://doi.org/10.1191/030913297673302122>

Rubio-Marín, R. (Ed.) (2018). *Human Rights and Gender Violence: Translating International Law into Local Justice*. Oxford University Press.

Ruiz Majjuro, O. T. (2009). *Women, Migration, and Sexual Violence*. In K. Staudt, T. Payan, & Z. A. Kruszewski (Eds.), *Human Rights along the U.S.–Mexico Border: Gendered Violence and Insecurity* (pp. 31 - 47). University of Arizona Press.

Runge, R. R. (2012). *Failing to Address Sexual and Domestic Violence at Work: The Case of Migrant Farmworker Women*. *American University Journal of Gender, Social Policy & the Law*, 20(4), 880–909.

S. K. Ahmed. (2025). *Using thematic analysis in qualitative research*, ScienceDirect.

<https://doi.org/10.1016/j.glmedi.2025.100198>

Sainsbury, D. (2006). *Immigrants' Social Rights in Comparative Perspective: Welfare Regimes, Forms of Immigration and Immigration Policy Regimes*. *Journal of European Social Policy*, 16(3), 229–244.

<https://doi.org/10.1177/0958928706065594>

Salim S. (2024). The burden of trauma in the life of a refugee. *Frontiers in public health*, 12, 1298544.

<https://doi.org/10.3389/fpubh.2024.1298544>

Siegel, Reva B. (2008). "Introduction: A Short History of Sexual Harassment". *Directions in Sexual Harassment Law*, edited by Catharine A. MacKinnon and Reva B. Siegel, New Haven: Yale University Press, pp. 1-40. <https://doi.org/10.12987/9780300135305-002>

Sigona, N. (2012). 'I have too much baggage': The impacts of legal status on the social worlds of irregular migrants. *Social Anthropology*, 20(1), 50–65. <https://doi.org/10.1111/j.1469-8676.2011.00191.x>

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/73/ES ze dne 23. září 2002, kterou se mění směrnice Rady 76/207/EHS o zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy, pokud jde o přístup k zaměstnání, odbornému vzdělávání a postupu v zaměstnání a o pracovní podmínky, Úř. věst. L 269, 5.10.2002, p. 15–20

Smith, C. P., & Freyd, J. J. (2014). Institutional betrayal. *American Psychologist*, 69(6), 575–587. <https://doi.org/10.1037/a0037564>

UN Women. (2020). *Handbook on gender-based violence*. New York: UN Women.

UN Women. (2021). *From evidence to action: Tackling gender-based violence against migrant women and girls*. United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women. In. <https://knowledge.unwomen.org/en/digital-library/publications/2021/10/policy-brief-from-evidence-to-action-tackling-gbv-against-migrant-women-and-girls>

UNWomen. (n.d.). Frequently asked questions: Types of violence against women and girls. In . <https://africa.unwomen.org/en/what-we-do/ending-violence-against-women/faqs/types-of-violence-1>

Vera-Gray, F. (2016). *Men's Intrusion, Women's Embodiment: A Critical Analysis of Street Harassment*. Routledge.

Vijayarasa, R. (2013). *Sex, Slavery and the Trafficked Woman: Myths and Misconceptions about Trafficking and its Victims*. Ashgate Publishing.

Walby, S. (2009). *Theorizing patriarchy and structural violence*. Basil Blackwell.

World Health Organization (WHO). (2021). *Violence against women prevalence estimates, 2018*. Geneva: WHO.